

S-ryhmän vuosi ja vastuullisuus

2017

SISÄLLYSLUETTELO

Näin teemme Suomesta parempaa paikkaa elää 3

S-ryhmä

S-ryhmä 5
Keskeiset luvut 6
Pääjohtajan puheenvuoro 9
Strategia 10
Liiketoimintakatsaukset 11
Vastuullisuusohjelma 17
Sidosryhmätyö 19
Hallinto 20
Johtaminen ja valvonta 24

Yhteiskunta

Avainluvut 28
Verojalanjälki 30
Vastuullisuusyhteistyö 32
Nuorten työllistäminen 33
Ruokamanifesti 34
Halpuutus 35

Ilmasto

Avainluvut 36
Uusiutuva energia 39
Päästöt 41
Jätteet 45
Kiertotalous 47
Ruokahävikki 48

Ihmisoikeudet

Avainluvut 49
Vastuullinen hankinta 51
Auditoinnit 53
Sertifioidut tuotteet 56
Monimuotoisuus 58

Hyvinvointi

Avainluvut 61
Työhyvinvointi 63
Nuori Mieli Työssä 66
Terveellisempi arki 67

GRI-sisältöindeksi 71
Vuosikatsauksen kuvaus 74

Näin teemme Suomesta parempaa paikkaa elää

Maksamme asiakasomistajillemme ihan oikeaa rahaa

lähes 400 miljoonaa euroa vuosittain.

164 €

JOKAISELLE ASIAKASOMISTAJALLE KESKIMÄÄRIN

Laskemme ruoan hintaa

koska mielestämme kaikilla pitää olla varaa syödä hyvin.

3 000

TUOTTEEN HINTAA LASKETTU VUODESTA 2015

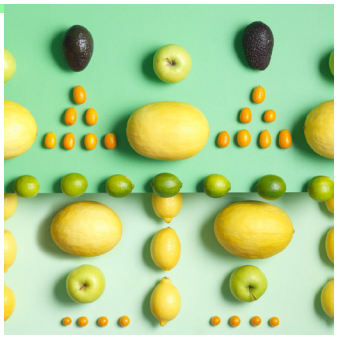

Hintojen lasku on mahdollista

koska tehostamme esimerkiksi energiankäyttöämme.

30 %

TEHOKKAAMPAA ENERGIANKÄYTTÖÄ VUODESTA 2010

Lisäksi torjumme ilmastonmuutosta

muun muassa lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä.

60 %

UUSIUTUVAN ENERGIAN OSUUS SÄHKÖSTÄ

Pienensimme ruokahävikkiä

niin paljon, että ylitimme etuajassa vuoden 2020 tavoitteen.

-17 %

SUHTEELLINEN RUOKAHÄVIKKI VUOTEEN 2014 VERRATTUNA

Kannustamme asiakkaitamme

syömään enemmän terveellisiä kasviksia.

23 MILJ. KG

KASVISTEN MYYNNIN KASVU VUODESTA 2014

Olemme suurin yksityinen työnantaja Suomessa

ja silta työelämään monelle nuorelle.

13 000

NUORTA KESÄTYÖNTEKIJÄÄ

S-ryhmä

S-ryhmä on suomalainen osuustoiminnallinen yritysryhmä, jonka keskeiset liiketoiminnot ovat marketkauppa, tavaratalo- ja erikoisliike-kauppa, liikennemyymälä- ja polttonestekauppa, matkailu- ja ravitsemis-kauppa, rautakauppa sekä rahoituspalvelut. S-ryhmän vähittäismyynti oli vuonna 2017 noin 11 miljardia euroa, ja se oli suurin yksityinen työllistäjä Suomessa 37 000 työntekijällään.

S-ryhmä = Osuuskaupat + SOK-yhtymä

S-ryhmä muodostuu 20 alueosuuskaupasta, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta (SOK) sekä niiden tytäryhtiöistä. Osuuskauppojen verkosto ulottuu koko maahan, ja niiden toiminnassa on vahva alueellinen painotus. Osuuskauppojen jäsenet eli asiakasomistajat omistavat osuuskaupat, jotka puolestaan omistavat keskusliike SOK:n.

SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK on keskusliike, jossa tuotetaan S-ryhmään kuuluville osuuskaupoille asiantuntija- ja tukipalveluita, kuten esimerkiksi ketjuohjaus-, valikoima-, hankinta- ja markkinointipalveluita. SOK vastaa myös S-ryhmän strategisesta ohjauksesta ja liiketoimintaketjujen kehittämisestä.

Keskeiset numerot

S-RYHMÄN VEROTON VÄHITTÄISMYYNTI (MILJ. €)

11 273

S-RYHMÄ YHTEENSÄ

OPERATIIVINEN TULOS

344

MILJ. €

Tasaisesti kasvanut myynti ja parantunut suorituskyky nostivat S-ryhmän tulosta vuonna 2017. Hyvä tuloskehitys jatkui erityisesti tavaratalokaupassa, hotelleissa ja ravintoloissa sekä ABC-asemilla.

INVESTOINNIT

492

MILJ. €

Suurin investointikohde oli uusi päivittäistavarakaupan logistiikkakeskus, joka saadaan kokonaisuudessaan käyttöön vuoden 2018 loppuun mennessä.

10 869

MYYNTI: SUOMI

225

MYYNTI: BALTIA

179

MYYNTI: VENÄJÄ

VEROTON VÄHITTÄISMYYNTI 11 273 MILJ. €

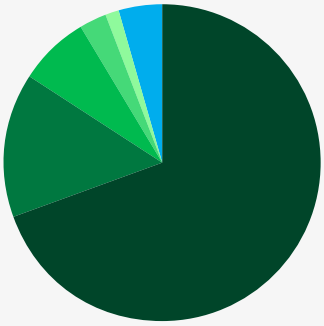

- Marketkauppa 7820 milj. €
- Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa 1633 milj. €
- Matkailu- ja ravitsemuskauppa 811 milj. €
- Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa 310 milj. €
- Rautakauppa 177 milj. €
- Muut 473 milj. €

ASIAKASOMISTAJIA

2 355 963

HENKILÖÄ

ASIAKASOMISTAJILLE MAKSETUT RAHALLISET EDUT

382

MILJ. €

Osuustoiminta ja asiakasomistajuus

Osuustoiminnallisen yritysmuodon ansiosta S-ryhmän osuuskauppojen liiketoiminnassa kiertävä raha hyödyttää osuuskauppojen asiakasomistajia ja varmistaa alueellisen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden. Toiminnan tuotto investoidaan asiakasomistajien eduksi kehittämällä palveluja ja uusimalla toimipaikkoja tai jaetaan asiakasomistajille erilaisina etuina, kuten Bonuksina ja maksutapaetuina.

Asiakasomistajana saat jopa 5 % Bonusta, eli rahaa takaisin ostoistasi yli 2000 toimipaikasta. Voit kartuttaa kuukausittaista bonuspottiasi arkisten hankintojen lisäksi esimerkiksi hotelliöillä ja ravintolailloilla.

Asiakasomistajana voit saada kerran vuodessa Bonuksen lisäksi muutakin rahana maksettavaa etua. Jos edellisen vuoden tulos on ollut riittävän hyvä, voi osuuskauppasi maksaa osuusmaksullesi korkoa.

Ylijäämänpalautus lasketaan ostoista, jotka on tehty asiakasomistajan osuuskaupan omista toimipaikoista edellisen vuoden loppuun mennessä. Ylijäämänpalautusta maksaa vain osa osuuskaupoista.

Maksutapaetu on rahana maksettava etu, joka kannattaa hyödyntää. Maksa ostokset S-Etukortilla ja saat 0,5 % maksutapaetua edun piiriin kuuluvista ostoksistasi.

334

BONUS, MILJ. €

16

OSUUSMAKSUN KORKO, MILJ. €

23

YLIJÄÄMÄN PALAUTUS, MILJ. €

8

MAKSUTAPAETU, MILJ. €

Henkilöstö ja toimipaikat

HENKILÖSTÖÄ

39 382

S-RYHMÄ YHTEENSÄ*

6 668

SOK-YHTYMÄ

32 714

ALUEOSUUSKAUPAT

* Vuodesta 2016 alkaen vuosikatsauksessa on esitetty tilanne 30.11. Luku sisältää sekä aktiiviset että lepäävät työsuhteet, ja se kuvaa tarkimmin henkilöstömäärää vuositasolla, sillä vuoden lopussa kerätyissä luvuissa on mukana esim. kausiapulaisia.

TOIMIPAIKKOJA

1 631

S-RYHMÄ YHTEENSÄ

S-RYHMÄN KESKEISET LUVUT	2017	2016	2015
Veroton vähittäismyynti, milj. €	11 273	11 020	10 840
Suomi	10 869	10 580	10 315
Baltia ja Venäjä	404	439	489
Operatiivinen tulos, milj. €	344	290	265
Investoinnit, milj. €	492	511	559
Asiakasomistajille maksetut rahalliset edut, milj. €	382	394	384
Asiakasomistajia, hlö	2 355 963	2 292 039	2 225 506
Henkilöstö, hlö	39 382	40 482	37 758
Toimipaikat, lkm	1 631	1 633	1 632

Pääjohtajan puheenvuoro

Osuuskauppa on tulevaisuuden kauppa

"Yli sata vuotta sitten perustetut osuuskaupat olivat rohkeita tavalla, jota ei oltu aikaisemmin nähty. Osuuskaupat haastoivat epäterveet markkinat ja panivat hanttiin kiskureille, jotka myivät huonolaatuista ruokaa kalliilla.

Vuosikymmenten jälkeen sama tarve edullisista hinnoista ja laadukkaasta ruoasta on yhä olemassa. 2020-luvulle tultaessa toimintaympäristömme on kuitenkin aivan erilainen kuin sata vuotta sitten. Mikä on osuuskauppojen vahvuus tänä päivänä? Miten me eroamme muista kaupoista?

Osuuskaupassa jokainen jäsen on tasa-arvoinen omistaja. Me emme maksimoi voittoa lyhyellä tähtäimellä, vaan rakennamme pitkäjänteistä liiketoimintaa ja näemme pidemmälle. Osuuskauppa on ja pysyy suomalaisena, sitä ei myydä ulkomaille.

Tänäkin päivänä me olemme olemassa vain jäseniämme eli yli kahta miljoonaa asiakasomistajaamme varten. Heitä palkitaan kuukausittain ihan oikealla rahalla, Bonuksella, jota voi kerryttää keskittämällä asiointia osuuskauppoihimme. Tarjoamme arkea helpottavia palveluita, jotka kulkevat taskuissa mukana. Osuuskauppa on siis jäsenelleen väline, jolla voi tehdä elämästä vaivattomampaa.

Osuuskaupan perusajatus kestää aikaa. Sen todistaa myös vuosi 2017, joka oli S-ryhmälle hyvä. Menimme vahvasti eteenpäin kaikilla toimialoillamme ja suorituskykymme parani kautta linjan.

Vaikka osuuskaupan aikajänne on pitkä, on kehityksessä pysyttävä tiukasti mukana. Uudistumme ja kiihdytämme askellustamme erityisesti digipolulla. 2020-luvulla osuuskaupat ovat vahvasti ajassa kiinni olevia toimijoita, jotka tuottavat jäsenilleen ylivoimaista hyötyä ja helppoutta omasta kaupasta."

Taavi Heikkilä
SOK:n pääjohtaja

Strategia

Ylivoimaista hyötyä ja helppoutta omasta kaupasta

S-ryhmän toiminnan tarkoituksena on tuottaa kilpailukykyisiä palveluja ja etuja omistajilleen. Visionamme on ylivoimainen hyöty ja helppous omasta kaupasta. Miten se saavutetaan?

Meidän on ylläpidettävä kilpailukykyämme kaikilla toimialoillamme, jotta hyödyn ja helppouden visio toteutuu asiakkaillemme aidosti. Onnistumisen avaimia ovat etenkin edullinen ruokakauppa, asiakasomistajien rahallinen palkitseminen ja hyvä asiakaskohtaaminen sekä digitaalisesti että kasvokkain.

Kaupan ja palveluiden toimintaympäristö muuttuu vauhdikkaasti. Kilpailu kiristyy ja kansainvälistyy kaikilla toimialoilla. Digitaaliset palvelut luovat uusia kohtaamisia tarjonnalle ja kysynnälle. Asiakkaiden tarpeet erilaistuvat. Suurten massojen rinnalla yksilöllisyys korostuu. Muutokset ovat haasteellisia, mutta samaan aikaan täynnä mahdollisuuksia.

Vuonna 2017 S-ryhmä eteni strategiapolullaan määrätietoisesti kohti visiota. Jatkoimme ruoan hintojen laskemista kymmenien miljoonien eurojen arvosta. Toimme uusia mielenkiintoisia tuotteita valikoimiimme. Lisäksi kehitimme digitaalisia palveluita ja trimmasimme taustakoneistoamme entistä suorituskykyisempään kuntoon. Kannattava toiminta mahdollistaa uudistumisen ja palvelujen kehittämisen vastaamaan asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin.

Haluamme tarjota arjen helppoutta myös vastuullisten ja kestävien valintojen tekemiseen. Ihmisistä ja ympäristöstä huolehtiminen on yksi tärkeimmistä arvoistamme. Tässä vuosikatsauksessa kerrotaan usean esimerkin avulla, miten S-ryhmässä pidetään huolta ihmisistä ja ympäristöstä.

Liiketoimintakatsaukset

Tarjoamme monipuoliset palvelut ja laajan toimipaikkaverkoston

Marketkauppa

Päätoimiala on ennätysvedossa. Miksi S-ryhmän marketit ovat niin suosittuja?

"Meillä on halvat hinnat ja laaja kirjo erilaisia tuotteita. Lisäksi meillä on helppo käydä ostoksilla asiakkaan oman aikataulun puitteissa. Uskon, että nämä ovat menestyksemme kulmakivet. Ja saahan meiltä hyvin Bonusta.

Henkilökuntamme kohtaa miljoonia asiakkaita vuosittain. Asiakkaiden luottamuksen ansaitseminen edellyttää pitkäjänteistä ja kestävää työtä, jota meillä on tehty vuosia. Noin 20 000 työntekijäämme pitävät mittavan koneistoin käynnissä päivästä toiseen – iso kiitos siitä heille.

S-ryhmän ruokakauppojen tämän hetken suurin juttu on ehdottomasti halpuuttaminen. Olemme laskeneet hintoja jo tovin ja tulemme jatkamaan sitä pitkään. Halpuuttaminen on yksi syy siihen, miksi myyntimme ja kannattavuutemme ovat kasvaneet melko nopeasti.

Toimintamme vaikutukset ovat kuitenkin kauaskantoisia. Esimerkiksi kasvisten halpuuttaminen ja satokausikasvisten parempi esillepano ovat lisänneet kasvisten myyntiä miljoonilla kiloilla. Mielestäni kaikilla asiakkaillamme pitää olla varaa syödä hyvin ja terveellisesti. Roolimme osana yhteiskuntaa onkin merkityksellisempi kuin moni osaisi ajatella. Järjestimme suuren ruokakeskustelun, jonka päätelmät kokosimme ruokamanifestiksi.

Halpuuttamisen lisäksi tänä vuonna tärkeimmät tekemisemme liittyvät valikoiman ja laadun kehittämiseen. Stockmann Herkkujen siirtyminen osuuskaupoille tukee tavoitettamme tarjota asiakkaillemme lisää laatua. Lisäksi toimiva tilaus- ja logistiikkaprosessi ovat tehokkuutemme kannalta elintärkeitä. Saamme Sipoon logistiikkakeskuksemme tänä vuonna täysimääräisesti käyttöön, ja se parantaa entisestään tuotteiden saatavuutta.

Meillä on mukava vauhti päällä, eikä vauhti hiivu kuluvana vuonna. Päivittäisen laadukkaan palvelun lisäksi kehitämme kaupan alaa koko ajan uuteen suuntaan. Aiomme muun muassa etsiä kumppaneidemme kanssa ratkaisuja lasten terveellisemmän syömisen edistämiseksi, uudistaa Herkut loppuvuonna ja innovoida tulevaisuuden ruokaa."

7 870
MYYNTI (MILJ.€)

432
S-MARKETIA

45,9 %
MARKKINAOSUUS*

302
SALEA

92
PRISMAA

109
ALEPAA

*Luku ei ole vertailukelpoinen edellisten vuosien lukujen kanssa. Nielsenin laskeman markkinaosuuden laskentatapa on muuttunut. Markkinaosuutemme kasvoi todellisuudessa 0,5 % edellisvuodesta.

Ilkka Alarotu
kaupallinen johtaja, SOK Vähittäiskauppa

Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa

Kivijalkakauppa on vahvuus digitalisoituvassa maailmassa.

"Vahvasta verkkokaupan ja digitaalisaation kehityksestä huolimatta tavaratalolla on paikkansa. Kivijalkakaupan kuolemasta on puhuttu jo vuosia, mutta me voimme kirkkaasti sanoa, että näin ei ole. Päinvastoin uskomme fyysisten asiakaskohtaamisten tarpeen lisääntyvän lähivuosina.

Nelisen vuotta sitten näimme tarpeen luoda nahkamme ja keskityimme vahvuuksiimme: muotiin ja kauneuteen. Tämä kannatti. Emotion-ketju vahvisti vuonna 2017 markkinajohtajan asemaansa. Myös Sokos kasvatti markkinaosuuttaan – erityisesti miesten muodissa. Sokoksen nousu tappiollisesta tilanteesta hyvään tulokseen on ollut huikeaa.

Kasvuamme on osaltaan siivittänyt myös se, että muodin markkinassa moni kilpailijamme sulki viime vuonna myymälöitään. Esimerkiksi Oulun Sokos nousi uudessa markkinatilanteessa yhdeksi ketjumme suurimmista.

Kosmetiikkamarkkinassa valmistaudumme viime vuonna varmistuneeseen kilpailun kiristymiseen avaamalla lisää Emotion-myymälöitä – erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Keskitymme nyt osaltamme myös verkkokaupan ja monikanavaisuuden kehittämiseen. Samalla kuitenkin näemme kivijalkamyymälöiden tulevaisuuden kirkkaana. Takavuosien mammuttimaisista tavarataloista on kehitytty ihmisen kokoisiin liikkeisiin, joihin on helppo tulla hakemaan iloa arkeen.

Asiakastyytyväisyytemme ja myynnin kasvu kertovat selkeästi siitä, että olemme onnistuneet puhuttelemaan kohderyhmäämme."

Mika Laakso
ketjujohtaja, SOK Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa

310
MYYNTI (MILJ.€)

4
MARKS & SPENCER -MYYMÄLÄÄ

20
SOKOSTA

8
PUKUMIESTÄ

35
EMOTION-MYYMÄLÄÄ

8
MUITA ERIKOISLIIKETTÄ

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

Aukiolojen vapautuminen kiritti ABC:n kehitystä.

"Vuosi 2017 oli liikennemyymälä- ja polttonestekaupassa menestyksekäs, olemme todella tyytyväisiä. Olemme sopeutuneet loistavasti marketkaupan aukioloaikojen vapautumiseen, joka toki vei meiltä ison kilpailuedun. Se kuitenkin haastoi meitä hakemaan uusia toimintamalleja.

Taajamissa noin 40 Lähi-ABC:tä vastaavat nyt entistä paremmin asiakkaiden paikallisiin tarpeisiin. Sisäkaupassa sopeutettiin tarpeen mukaan valikoimaa ja toiminnassa keskitytään yhä enemmän liikennemyymälän sydämeen: ravintolatoimintaan.

Kuuntelemme herkällä korvalla asiakkaitamme ja kehitämme määrätietoisesti palvelukulttuuriamme. Tämä pitkäjänteinen työ kantaa nyt hedelmää ja vuosi 2017 ylitti odotuksemme niin tuloksen kuin asiakastyytyväisyyden osalta. Kiitos siitä kuuluu niille 4000 ammattilaiselle, joiden kohtaamisissa mitataan asiakaskokemus joka päivä.

Positiivista asiakaspalautetta saimme erityisesti ravintolapuolen uudistuksista, joista merkittävin oli salaattipöydän uudistaminen. Myös noutopöytä kerää kiitosta nopeutta arvostavilta asiakkailtamme.

Polttonestekaupassa vuosi oli kilpailullisesti tiukka, mutta pärjäsimme kilpailussa hyvin kasvattaen myyntiämme kokonaisuudessaan pienenevässä polttoainekaupassa. Vuoden 2017 kohokohtiin kuului Tankkausbonuksen lanseeraus, joka otettiin hyvin vastaan. Se auttoi houkuttelemaan myös uusia asiakkaita ABC-toimipaikkoihin.

Alkava vuosi on ketjumme 20-vuotisjuhlavuosi ja olemme ylpeitä historiastamme. Samalla haluamme edelleen varmistaa, että ABC kasvaa ja kehittyy. Uudistumme jatkuvasti – kuitenkin niin, että asiakas tietää aina ABC-liikennemyymälään tullessaan mitä sieltä saa."

Antti Heikkinen
ketjujohtaja, SOK Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

1 633
MYYNTI (MILJ.€)

31,8 %
BENSIINIKAUPAN MARKKINAOSUUS

302
ABC-AUTOMAATTIASEMAA

14,5 %
DIESELKAUPAN MARKKINAOSUUS

41
LÄHI-ABC -ASEMAA

61
ABC-LIIKENNEMYYMÄLÄÄ

15
MUUTA ASEMAA

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

Jokainen ihmisten välinen palvelukohtaaminen on ainutlaatuinen.

"Sokos Hotellien motto on "yksilöllinen monille". Tämä kuvastaa hyvin S-ryhmän matkailu- ja ravitsemuskauppaa kokonaisuutena. Asiakkaat haluavat enenevissä määrin uniikkia palvelua ja me vastaamme tähän palvelemalla asiakasta aina yksilönä.

Ravintoloilta kaivataan jatkuvasti uusia ideoita ja elämyksiä. Vahvana trendinä myös helppoutta. Vuosi 2017 olikin ravintoloissamme uudistusten aikaa. Meillä on paljon kanta-asiakkaita, jotka haluavat käydä tutussa ravintolassa pienin paikallisin vivahtein. Tämän ajatuksen mukaisesti uudistimme Fransmanni-ketjun niin, että jokainen Frans & les Femmes -ravintola on yksilöllinen.

Ravitsemiskaupassa myynti kasvoi ja kannattavuus parani – siitä huolimatta, että supistimme jossain määrin verkostoamme.

Hotelliketjuissamme uudistuminen yhä monipuolisemmaksi on ollut pitkäjänteistä. Jokaisella hotellillamme on oma tarinansa. Vuonna 2017 uudistuivat Radisson Blu Seaside sekä Break Sokos Hotel Bomba. Ivana Helsingin kanssa uudelleenkonseptoitu Original Sokos Hotel Presidentti sai erinomaisen vastaanoton.

Matkailukaupassa kasvoimme vahvasti. Erityisen tyytyväisiä olemme oman sokoshotels.fi-kanavamme myyntiin. Vuosi 2017 vahvisti Lapin kiinnostavuutta kuumana kansainvälisenä matkakohteena. Myös merkittävät tapahtumat sekä liikematkustuksen piristyminen siivittivät kasvuamme, kuten myös mitattu palvelutyytyväisyys toimintaamme. Sokos Hotellit voittivat myös lukuisia matkailualan palkintoja, joista olemme ylpeitä.

Kokonaisuutena teimme vuonna 2017 kaikkien aikojen tuloksen eli vuosi oli varsin hyvä. Huolehdimme markkinaosuudestamme myös jatkossa investoimalla hotelleihin vahvasti ja kartoittamalla uusia mahdollisuuksia ulkomailla."

Harri Ojanperä
ketjujohtaja, SOK Matkailu- ja ravitsemiskauppa

811
MYYNTI (MILJ.€)

650
RAVINTOLAA (SIS. KAIKKI RAVINTOLAT)

50
SOKOS HOTELLIA

24,6 %
HOTELLIEN MARKKINAOSUUS

8
RADISSON BLU HOTELLIA

16,5 %
RAVINTOLOIDEN MARKKINAOSUUS (2016)

3
MUUTA HOTELLIA

41
GREEN KEY -SERTIFIOITUA HOTELLIA

Rautakauppa

Uutta rautaa kovaan kilpailuun.

"Suomen rakennustarvikekauppa on ollut pari vuotta hienoisessa kasvussa vilkkaamman rakentamisen ansiosta. Rautakaupassa on käyty jo pitkään kovaa kilpailua, jossa meillä on erinomaiset mahdollisuudet pärjätä. Menestyksen edellyttämiä välttämättömiä uudistuksia on käynnistelty viime vuoden aikana.

S-ryhmän rautakaupan vahvuutena on erityisesti kuluttaja-asiakkaiden palvelu. Uudistimme vuonna 2017 ketjujemme valikoimaa vastaamaan muuttuneita asiakastarpeita. Tänä päivänä arvostetaan sitä, että isomman kokonaisuuden, kuten kylpyhuoneen laattoineen ja kalusteineen, saa helposti samasta paikasta. Asiakkaamme luottavat meihin ja tarjontaamme pidetään monipuolisena.

Toinen vahvuutemme on sesonkiluonteisuutemme. Meillä on kattava tarjonta esimerkiksi puutarhakaupassa. Sesongit eivät kuitenkaan aina ole tae kovasta myynnistä. Viime kevään ja kesän erityisen huono sää näkyi heti puutarhatuotteiden myynnissä.

Kehitettävää riittää vielä. Rautakauppa kasvaa tällä hetkellä erityisesti suurissa kasvukeskuksissa, joissa nykyinen verkostomme ei ole kasvun hyödyntämisen kannalta paras mahdollinen. Lisäksi suomalaiset pitävät yleisesti rautakauppoja hankalina paikkoina asioida. Olemme ottaneet tämän viestin vakavasti vastaan ja tulemme uudistamaan Kodin Terra -ketjun konseptin ja palvelumallin 2018 aikana.

Tavoitteemme on kunnianhimoinen. Haluamme rakentaa Suomen parhaan rautakaupan ketjun ja tarjota asiakkaillemme ylivoimaisesti helpoimman rautakaupan kokemuksen."

Lasse Ketola
rautakaupan valikoimajohtaja,
SOK Vähittäiskauppa

177
MYYNTI (MILJ.€)

9
KODIN TERRAA

16
S-RAUTAA

S-Pankki

Ylivoimaisen helppoja ja hyödyllisiä pankkipalveluita.

"S-Pankki on nuori, 10-vuotias pankki, joka haastaa perinteiset pankit ketterällä toiminnallaan. S-Pankin taustalla on vahva osuustoiminnallinen arvomaailma ja sen palvelut on suunniteltu osuuskauppojen asiakasomistajien tarpeisiin, helpottamaan jokaisen jäsenen arkea.

Tässä olemme selvästi onnistuneet, sillä vuonna 2017 suomalaiset valitsivat S-Pankin jo viidennen kerran peräkkäin vastuullisimmaksi pankiksi Pohjoismaiden laajimmassa kestävän kehityksen brändivertailussa, Sustainable Brand Indexissä. Asiakkaiden luottamus ja tyytyväisyys onkin S-Pankille yksi tärkeimmistä onnistumisen mittareista.

Vuonna 2017 helpotimme asiakkaidemme arkea entisestään S-Pankin uusilla tuotteilla, jotka rikastuttivat jo 1,35 miljoonaa kertaa ladattua S-mobiilia. Julkaisimme Siirto-palvelun, jossa rahan siirtäminen tililtä toiselle onnistuu kännykällä pelkän puhelinnumeron perusteella. Pankkien yhteisessä Siirto-palvelussa raha siirtyy tililtä toiselle ilman viivettä myös eri pankkien välillä.

Lanseerasimme tunnistaminen S-mobiililla -palvelun, jonka avulla S-Pankin asiakkaiden on mahdollista asioida verkkopankkitunnuksia vaativissa palveluissa sormenjäljellä tai itse valitulla tunnusluvulla. S-mobiili-sovelluksella tapahtuva tunnistaminen toimii vaihtoehtona paperiselle tunnuslukutaulukolle. Lisäksi ABC-mobiilitankkaus laajeni kaikille ABC-asemille, jonka jälkeen tankkaamisen maksaminen S-mobiililla on mahdollista koko Suomessa.

Hyödynsimme robotiikkaa yksinkertaisissa, manuaalityötä sisältäneissä prosesseissa, kuten tietojen siirrossa järjestelmästä toiseen. Näin säästynyt työaika pystyttiin käyttämään asiakaspalveluun ja toimintojen kehittämiseen.

S-Pankki on hyvällä polulla. Tarjoamme maksuttomat peruspankkipalvelut eli tilin, maksukortin ja pankkitunnukset S-ryhmän asiakasomistajille ja samaan aikaan vertailukelpoiset nettotuottomme kasvoivat ja kulut laskivat vuoden 2017 aikana.

Jatkamme uusien palveluiden kehittämistä koko ajan. Asiakkaidemme arki on vuosi vuodelta hitusen helpompaa."

Pekka Ylihurula
toimitusjohtaja, S-Pankki

16,7 %
VAKAVARAISUUSASTE

16
LIIKETULOS (MILJ.€)

3
MILJOONAA ASIAKASTA

2,1
MILJOONAA VISA-KORTTIA

1,8
MILJOONAA PANKKITUNNUSTA

Vastuullisuusohjelma

Teemme Suomesta parempaa paikkaa elää

S-ryhmä tekee oman osuutensa, jotta Suomesta tulisi entistäkin parempi paikka elää. Suurena toimijana meillä on suuri vastuu siitä, millaisen nykyhetken luomme ja millaisen perinnön jätämme jälkeemme. Siksi meidän on nähtävä pidemmälle.

Tehtävämme on tuottaa etuja ja palveluita ja siten hyvinvointia omistajillemme – eli asiakkaillemme. Hyvinvointi ei kuitenkaan tarkoita vain taloudellista hyvinvointia. Yhdessä asiakasomistajiemme kanssa teemme konkreettisia tekoja yhteiskunnan hyväksi, ilmastonmuutosta vastaan ja kiertotalouden puolesta, eettisen toimintakulttuurin ja ihmisoikeuksien parantamiseksi, hyvinvoinnin ja terveyden hyväksi.

Paras paikka elää -vastuullisuusohjelmamme ydin on lista sadasta konkreettisesta teosta, jotka vaikuttavat ympäristöömme ja yhteiskuntaamme. Mukana on yhtä lailla pieniä arjen parannuksia kuin kansainvälisestikin tarkasteltuna suuntaa näyttäviä tekoja.

MITÄ VASTUULLISUUSTYÖ ON S-RYHMÄSSÄ KÄYTÄNNÖSSÄ?

Vastuullisuustyö on hyvin laaja-alaista ja kaikki Paras paikka elää -ohjelmamme teemat läpileikkaavaa. Muutamina esimerkkeinä mainittakoon, että haluamme olla Suomen suurin nuorten työllistäjä, rakennamme 100 Ässäkenttää lapsille ja nuorille, vähennämme ruokahävikkiä, säästämme energiaa ja lisäämme uusiutuvan energian käyttöä, edistämme ihmisoikeuksia omassa ja kumppaneidemme toiminnassa sekä kannustamme suomalaisia syömään enemmän kasviksia.

KETKÄ KAIKKI OSALLISTUVAT S-RYHMÄN VASTUULLISUUSTYÖHÖN?

Tavalla tai toisella kaikki s-ryhmäläiset. Jokainen meistä voi osaltaan tehdä Suomesta parempaa paikkaa elää. Tärkeintä on, että jokainen tiedostaa vastuullisuusohjelmasta omaan toimenkuvaan kytkeytyvät asiat ja löytää itselleen merkitykselliset asiat, oli se sitten ruokahävikin vähentämistä, työhyvinvoinnin edistämistä tai paikallisten tuotteiden esiin nostamista.

Asiakkaiden kanssa työskentelevillä on lisäksi mahdollisuus kertoa vastuullisuustyöstämme asiakkaille ja välittää heiltä saatua palautetta eteenpäin toimintamme kehittämiseksi.

Me haluamme, että jokainen s-ryhmäläinen voi olla ylpeä työnantajastaan.

MITEN SAMAT PERIAATTEET TOIMIVAT LIIKENNEMYYMÄLÄSSÄ OULUSSA JA ALEPASSA HELSINGISSÄ?

Esimerkiksi ABC:llä ja Alepassa voidaan molemmissa tehdä merkittävää työtä ruokahävikin vähentämiseksi. Myös jätteiden kierrätyksen osalta meillä on yhteneväiset tavoitteet kaikille toimipaikoille. Energiansäästö ja vastuullisuustyöstä kertominen asiakkaille toimivat myös eri yksiköissä.

MIKÄ PARAS PAIKKA ELÄÄ -OHJELMAN TEEMOISTA ON SINULLE TÄLLÄ HETKELLÄ TÄRKEIN JA MIKSI?

Ilmastonmuutos ja ihmisoikeudet ovat tällä hetkellä lähimpänä sydäntäni. Nämä asiat liittyvät myös vahvasti toisiinsa. Olen itse ympäristötekniikan diplomi-insinööri ja haluan tehdä töitä sen eteen, että myös tulevat sukupolvet voivat hiihtää. Siksi ilmastonmuutoksen torjuminen on tärkeää.

Pidämme myös koko S-ryhmän voimin huolta ihmisistä ja heidän oikeuksien toteutumisesta parhaamme mukaan.

Lue lisää ohjelmasta, S-ryhmän vastuullisuustyöstä ja sen johtamisesta tästä katsauksesta ja Paras paikka elää -sivuilta.

Lea Rankinen
Vastuullisuusjohtaja, SOK

Vastuullisuusohjelman eteneminen

Tutustu jokaiseen sataan tekoon tarkemmin Paras paikka elää -sivuilla.

Vuoden 2017 lopussa suurin osa S-ryhmän sadasta vastuullisuusteosta eteni suunnitelmien mukaan ja aikataulussa. Neljännes teoista oli valmiina, ja vain muutama teko oli joko jäljessä aikataulusta tai tekoon liittyvä tavoite oli muuttunut.

S-RYHMÄN 100 VASTUULLISUUSTEKOA, %

- Yhteiskunnan hyväksi 19 %
- Ilmastonmuutos ja kiertotalous 46 %
- Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet 20 %
- Hyvinvointi ja terveys 15 %

100 TEON STATUS 31.12.2017, %

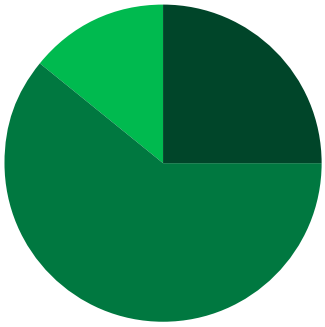

- Valmis 25 %
- Etenee suunnitellusti 61 %
- Jäljessä/tavoite muuttunut 14 %

100 TEON STATUS 31.12.2017, KPL

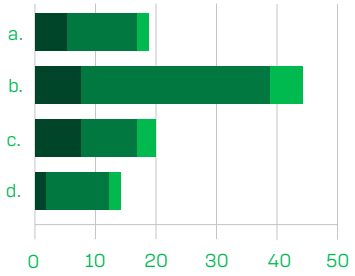

a. Yhteiskunnan hyväksi
b. Ilmastonmuutos ja kiertotalous
c. Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet
d. Hyvinvointi ja terveys

- Valmis
- Etenee suunnitellusti
- Jäljessä/tavoite muuttunut

Sidosryhmätyö

Vuoropuhelua kumppaneidemme kanssa

S-ryhmässä käydään aktiivista vuoropuhelua sidosryhmien kanssa. Vuoropuhelun tavoitteena on välittää tietoa S-ryhmästä, lisätä molemminpuolista ymmärrystä ja hyödyntää sidosryhmiemme asiantuntemusta toimintamme kehittämisessä.

Sidosryhmätyötämme johdetaan tavoitteellisesti ja sitä mitataan vuosittain. Sidosryhmien mielikuvia S-ryhmästä selvitetään muun muassa T-Median Luottamus ja maine -tutkimuksella. Tutkimuksessa arvioidaan kokonaismainetta kahdeksan aihealueen kautta: hallinto, talous, johto, innovaatiot, vuorovaikutus, tuotteet ja palvelut, työpaikka sekä vastuullisuus.

Vuonna 2017 suuri yleisö arvioi maineemme hyväksi ja vastuullisuutemme kohtalaiseksi. Hallinto, jossa käsitellään avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, sekä oikein toimimista, arvioitiin myös kohtalaiseksi.

Osallistumme avoimesti ja aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun. Vastaamme avoimesti meille esitettyihin kysymyksiin ja palautteisiin, on kyse sitten asiakkaiden, kansalaisjärjestöjen tai median kyselyistä

Maaliskuussa kutsuimme ruoka-alan vaikuttajia ja sidosryhmiä keskustelemaan alan tulevaisuudesta, innovaatioista ja vastuullisuudesta. Tavoitteena Kekseliäin ruokamaa -tilaisuudessa oli tuottaa suomalaisen ruoan tulevaisuutta koskevia teesejä. Sidosryhmien kanssa tuotetuista teeseistä syntyi S-ryhmän ruokamanifesti, jonka julkaisimme heinäkuussa Porin SuomiAreenassa.

Marraskuussa kutsuimme tavarantoimittajia, päättäjiä, järjestöjen edustajia ja tutkijoita seminaariin keskustelemaan lasten terveellisestä ruoasta. Tavoitteenamme on haastaa eri toimijoita teeman ympäriltä kehittämään parempaa viestintää, markkinointia ja tuotteita. Tilaisuudessa puheenvuoron käyttivät muun muassa perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko sekä ravitsemustieteen dosentti, yliopistonlehtori Maijaliisa Erkkola.

Kutsumme Tornin aamu -keskustelutilaisuuksiimme kunkin aiheen kannalta olennaisia sidosryhmiä, kuten järjestöjen edustajia, päättäjiä, virkamieskuntaa, mediaa ja asiantuntijoita. Vuonna 2017 Tornin aamu -tilaisuuden aiheena oli ihmisoikeudet hankintaketjuissa. Tilaisuudessa esiteltiin uutta kehitteillä olevaa toimintamallia, jolla S-ryhmä haluaa pureutua hankinta-alueiden ihmisoikeusriskien juurisyihin.

Käymme jatkuvaa ja suunnitelmallista vuoropuhelua päättäjien sekä virkamiesten kanssa toimintaamme vaikuttavista kysymyksistä. Lisäksi vaikutamme aktiivisesti alan kehitykseen ja siitä käytävään keskusteluun. Vaikuttajaviestintämme on avointa ja olemme luotettava kumppani sidosryhmillemme.

SUUREN YLEISÖN ARVIO (ASTEIKKO 1-5)

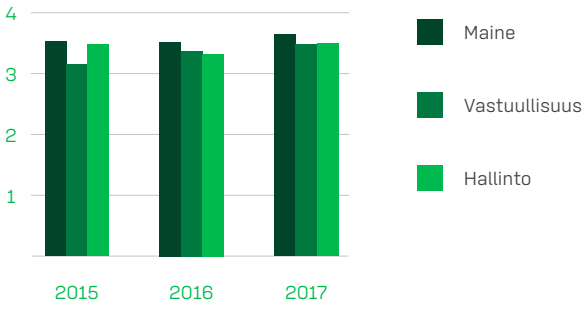

S-RYHMÄN SIDOSRYHMÄT

- ASIAKASOMISTAJAT
- HENKILÖSTÖ
- KANSALAISJÄRJESTÖT
- MEDIAN EDUSTAJAT
- POLIITTISET PÄÄTTÄJÄT
- TAVARANTOIMITTAJAT
- TOIMIALAJÄRJESTÖT
- VIRANOMAISET

Hallinto

Hallintoneuvosto, hallitus ja konsernijohtoryhmä

SOK:n hallintoneuvosto 2017

MATTI PIKKARAINEN
(s. 1953)

- Oulu
- teologian tohtori
- puheenjohtaja 2013-
- Osuuskauppa Arinan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2004–
- erovuorossa 2019

TIMO SANTAVUO
(s. 1960)

- Pori
- asianajaja, varatuomari
- ensimmäinen varapuheenjohtaja 2017-
- Satakunnan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2000–
- erovuorossa 2018

ANTTI MÄÄTTÄ
(s. 1966)

- Muurame
- kauppat. maist.
- toinen varapuheenjohtaja 2015–
- Osuuskauppa Keskimaan toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2013-
- erovuorossa 2019

JORMA BERGHOLM
(s. 1954)

- Helsinki
- toimitusjohtaja
- Helsingin Osuuskauppa Elannon hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2005–
- erovuorossa 2020

PENTTI HÄMÄLÄINEN
(s. 1954)

- Hamina
- asianajaja
- Kymen Seudun Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2008–
- erovuorossa 2018

HENRIK KARVONEN
(s. 1972)

- Kuusamo
- Koillismaan Osuuskaupan toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2014-
- erovuorossa 2018

SINIKKA KELHÄ
(s. 1964)

- Rauma
- asianajaja
- Osuuskauppa Keulan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2017-
- erovuorossa 2020

KIMMO KOIVISTO
(s. 1956)

- Salo
- maanviljelijä
- Suur-Seudun Osuuskauppa SSO:n hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2007–
- erovuorossa 2019

MARTTI LOKKA
(s. 1967)

- Mikkeli
- toimitusjohtaja, isännöitsijä
- Osuuskauppa Suur-Savon hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2014-
- erovuorossa 2018

MATTI MANNER
(s. 1953)

- Naantali
- asianajaja, laamanni
- Turun Osuuskaupan hallituksen puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2016-
- erovuorossa 2019

ANNE MÄKELÄ
(s. 1965)

- Kokkola
- asianajaja, varatuomari
- Osuuskauppa KPO:n hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2015-
- erovuorossa 2020

HANNU PELKONEN
(s. 1967)

- Sotkamo
- Osuuskauppa Maakunnan toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2015-
- erovuorossa 2018

ILKKA PIRSKANEN
(s. 1962)

- Joensuu
- toimitusjohtaja
- Pohjois-Karjalan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2015-
- erovuorossa 2019

TIMO RAJALA
(s. 1957)

- Akaa
- hallintojohtaja
- Pirkanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2017-
- erovuorossa 2020

JARKKO RAUTAOJA
(s. 1964)

- Heinola
- diplomi-insinööri
- Osuuskauppa Hämeenmaan hallintoneuvoston varapuheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2017-
- erovuorossa 2020

PEKKA RITVANEN
(s. 1955)

- Kuopio
- diplomi-insinööri
- toimitusjohtaja
- Osuuskauppa Peeässän hallituksen jäsen
- hallintoneuvoston jäsen 2014-
- erovuorossa 2020

MERVI SILLANPÄÄ-JAATINEN
(s. 1957)

- Lappeenranta
- kauppatiet. kand.
- Etelä-Karjalan Osuuskaupan toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2014-
- erovuorossa 2018

MATTI TIMONEN
(s. 1956)

- Nurmes
- maanviljelijä
- Jukolan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2011-
- erovuorossa 2020

ELINA VARAMÄKI
(s. 1971)

- Seinäjoki
- vararehtori, dosentti
- Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2016-
- erovuorossa 2019

KRISTIAN WESTERHOLM
(s. 1969)

- Inkoo
- agronomi
- Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslagin hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2016-
- erovuorossa 2019

HENKILÖSTÖN EDUSTAJAT:

ULLA KIVILAAKSO
(s. 1970)

- Helsinki
- yo-merkonomi, MJD
- markkinointipäällikkö
- SOK Matkailu- ja ravitsemiskaupan ketjuohjaus
- hallintoneuvoston jäsen 2011-
- erovuorossa 2018

IIRIS MERIMAA
(s. 1962)

- Helsinki
- hallintoassistentti
- SOK Hallintopalvelut ja riskienhallinta
- hallintoneuvoston jäsen 2009–
- erovuorossa 2018

SOK:n hallitus 2017

TAAVI HEIKKILÄ
(s. 1962)

- pääjohtaja, KTM
- SOK:n hallituksen jäsen 2007–2011, 2014–
- S-ryhmässä 1987–
- SOK:n hallituksen puheenjohtaja

MATTI NIEMI
(s. 1955)

- toimitusjohtaja, KTM
- Helsingin Osuuskauppa Elanto
- SOK:n hallituksen jäsen 2007–
- S-ryhmässä 1982–
- SOK:n hallituksen varapuheenjohtaja

HEIKKI HÄMÄLÄINEN
(s. 1966)

- toimitusjohtaja, KTM
- Osuuskauppa Suur-Savo
- SOK:n hallituksen jäsen 2014–
- S-ryhmässä 1990–

TAPIO KANKAANPÄÄ
(s. 1962)

- toimitusjohtaja, KTM
- Osuuskauppa PeeÄssä
- SOK:n hallituksen jäsen 2012–
- S-ryhmässä 1987–

HANNU KROOK
(s. 1965)

- toimitusjohtaja, KTM
- Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag
- SOK:n hallituksen jäsen 2016-
- S-ryhmässä 2013-

TIMO MÄKI-ULLAKKO
(s. 1963)

- toimitusjohtaja, KTM
- Pirkanmaan Osuuskauppa
- SOK:n hallituksen jäsen 2013–
- S-ryhmässä 1987–

OLLI VORMISTO
(s. 1967)

- toimitusjohtaja, KTM
- Osuuskauppa Hämeenmaa
- SOK:n hallituksen jäsen 2017-
- S-ryhmässä 1989–

HALLITUKSEN SIHTEERI:

SEPPO KUITUNEN
(s. 1961)

- johtaja, OTK
- Lakiasiat
- S-ryhmässä 2005–

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä 2017

TAAVI HEIKKILÄ
(s. 1962)

- pääjohtaja, KTM
- SOK:n hallituksen jäsen 2007–2011, 2014–
- S-ryhmässä 1987–

JARI ANNALA
(s. 1964)

- johtaja, CFO, KTM
- Talous ja hallinto
- S-ryhmässä 1989–

ARTTU LAINE
(s. 1970)

- kenttäjohtaja, KTM
- Liiketoimintaryhmät, Hankinta ja logistiikka
- S-ryhmässä 1995–

SUSA NIKULA
(s. 1970)

- johtaja, KM
- Henkilöstö
- S-ryhmässä 1995–

SEBASTIAN NYSTRÖM
(s. 1974)

- johtaja, DI
- Strategia
- S-ryhmässä 2015–

JORMA VEHVILÄINEN
(s. 1967)

- johtaja, KTM
- SOK Liiketoiminta Oy
- S-ryhmässä 1991–

VELI-PEKKA ÄÄRI
(s. 1968)

- johtaja, VTM
- Asiakkuus, Viestintä, Markkinointi ja Digitaaliset palvelut
- S-ryhmässä 2011–

KONSERNIJOHTORYHMÄN SIHTEERI:

SEPPO KUITUNEN
(s. 1961)

- johtaja, OTK
- Lakiasiat
- S-ryhmässä 2005–

Johtaminen

SOK-yhtymän johtaminen ja valvonta

Sovellettavat säännökset

SOK on suomalainen osuuskunta, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan osuuskuntalakia, toimialojen toimintaa koskevia muita säännöksiä sekä SOK:n sääntöjä. Tytäryhtiöiden toimintaa säätelee muun muassa osakeyhtiölaki, ja koko SOK-yhtymän toimintaa ohjaavat lisäksi muun muassa SOK:n hallituksen vahvistamat toimintaperiaatteet, toimintapolitiikat ja investointi- ja hyväksymisohjeet sekä eri toimielimille vahvistetut työjärjestykset.

Arvopaperimarkkinayhdistys ry on hyväksynyt kesäkuussa 2015 listayhtiöiden hallinnointikoodin (nähtävillä osoitteessa http://cgfinland.fi/), joka tuli voimaan 1.1.2016. Keskuskauppakamarin vuonna 2006 julkaiseman kannanoton mukaan pörssiyhtiöiden lisäksi myös muiden valtakunnallisesti merkittävien yhteisöjen tulisi noudattaa hallinnointikoodia siltä osin, kuin se on niiden erityispiirteet huomioiden mahdollista.

Osuuskunnan kokous

Osuuskunnan kokous on SOK:n ylin päättävä elin. Kukin SOK:n jäsenosuuskauppa on oikeutettu lähettämään osuuskunnan kokoukseen enintään viisi kokousedustajaa, joilla kaikilla on puheoikeus, mutta joista vain yhdellä on oikeus käyttää osuuskaupan äänivaltaa. Omistajaoikeuksien käyttö ja äänivalta perustuvat jäsenten omistusosuuksiin ja osuuskunnan sääntöihin.

Varsinaisen osuuskunnan kokouksen tehtävänä on käsitellä säännöissä määrätyt asiat kuten tilinpäätöksen vahvistaminen, taseen osoittaman ylijäämän käyttäminen, vastuuvapaus hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä hallintoneuvoston sekä tilintarkastajien valinta ja palkkiot. Lisäksi osuuskunnan kokouksessa käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat. Ylimääräinen osuuskunnan kokous voidaan kutsua tarvittaessa koolle.

Hallintoneuvosto

Osuuskuntalaki ei edellytä hallintoneuvoston asettamista, mutta SOK:n säännöissä on määritelty hallintoneuvoston olevan osa yhtymän hallintomallia. Hallintoneuvoston roolina on edustaa laajaa omistajakenttää ja toimia yhteisen tahdonmuodostuksen foorumina keskeisimmissästrategisissa kysymyksissä. Sen tehtävänä on toimia suurten linjojen ratkaisijana sekä jäsenten edun valvojana. Hallintoneuvosto vahvistaa hallituksen esityksestä S-ryhmän ja SOK-yhtymän strategian ja SOK-yhtymän keskeiset tavoitteet sekä valvoo niiden toteutumista. Varsinaiset operatiiviseen johtamiseen kuuluvat asiat kuuluvat kuitenkin SOK:n hallitukselle ja toimivalle johdolle.

Hallintoneuvosto valvoo, että osuuskunnan ja SOK-yhtymän hallintoa hoidetaan lain, sääntöjen, osuuskunnan kokouksen ja hallintoneuvoston päätösten sekä osuuskunnan edun mukaisesti. Lisäksi hallintoneuvosto muun muassa hyväksyy ja erottaa osuuskunnan jäsenet, nimittää ja vapauttaa pääjohtajan ja muut hallituksen jäsenet sekä päättää muiden kuin osuuskunnan palveluksessa olevien hallitusten jäsenten palkkiot.

Lisäksi hallintoneuvosto päättää S-ryhmän toimintaa koskevista yhteistoimintaperiaatteista ja pitkän tähtäimen suunnitelmista.

Hallintoneuvosto on vahvistanut toimintaansa varten työjärjestyksen.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa muodostavat puheenjohtajiston, joka avustaa hallintoneuvostoa sen tehtävissä. Pääjohtaja osallistuu puheenjohtajiston kokouksiin. Lisäksi puheenjohtajisto päättää muun muassa pääjohtajan palkkaeduista hallintoneuvoston päättämien palkkausperusteiden mukaisesti.

Puheenjohtajiston jäsenet ovat:

- puheenjohtaja, teologian tohtori Matti Pikkarainen (s. 1953)
- 1. varapuheenjohtaja asianajaja Timo Santavuo (s. 1960)
- 2. varapuheenjohtaja toimitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri Antti Määttä (s. 1966)

Hallintoneuvosto on asettanut neljä pysyvää valiokuntaa: nimitysvaliokunta, palkitsemisvaliokunta, tarkastusvaliokunta ja osuustoimintavaliokunta, joilla on omat työjärjestyksensä.

Hallintoneuvostoon kuuluu 14–27 jäsentä, joista 12–25 jäsentä valitsee osuuskunnan kokous osuuskauppojen tekemien ehdotusten perusteella. Jäseneksi valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja osuuskaupan jäsen. Henkilöä ei voida valita hallintoneuvoston jäseneksi, jos hän täyttää 68 vuotta ennen toimikauden alkua. Osuuskunnan kokouksen valitsemien jäsenten lisäksi osuuskunnan henkilöstö voi keskuudestaan nimetä hallintoneuvostoon kaksi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain mukaisesti.

Hallintoneuvostossa oli 20 jäsentä sekä kaksi henkilöstön edustajaa vuonna 2017. Vuonna 2017 hallintoneuvosto kokoontui viisi kertaa. Hallintoneuvoston jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 90.

Hallintoneuvoston puheenjohtajan erityispalkkio vuonna 2017 oli 4000 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajien palkkio oli 2000 euroa kuukaudessa. Hallintoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten kokouspalkkio vuonna 2017 oli 460 euroa kultakin kokoukselta ja tehtävään kuuluvalta toimitukselta päivässä.

Hallitus

HALLITUKSEN VALINTA JA KOKOONPANO

SOK:n sääntöjen mukaan hallituksen muodostaa puheenjohtajana osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja ja vähintään kolme ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet kalenterivuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tekemän valmistelun pohjalta. Sääntöjen mukaan valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja toimikauden alkaessa alle 68-vuotias. Tavoitteena on varmistaa riittävä rotaatio, mutta myös riittävää jatkuvuutta hallitustyössä pidetään tärkeänä. Hallituksen hallinnointikoodista poikkeavaan kokoonpanoon vaikuttavat SOK:n omistuspohja sekä S-ryhmän rakenne ja hallituksen rooli ryhmän toiminnan ohjauksessa, jossa korostuu tarve sille, että hallituksessa on mukana riittävän merkittävä edustus omistajayhteisöistä.

Vuonna 2017 SOK:n hallituksessa oli seitsemän jäsentä, joista kuusi oli osuuskauppojen toimitusjohtajia. Hallituksen puheenjohtajana toimii osuuskunnan sääntöjen mukaisesti SOK:n pääjohtaja.

SOK:n hallituksen kokoonpano vuonna 2017 oli seuraava:

- Pääjohtaja KTM Taavi Heikkilä (s. 1962), puheenjohtaja
- Toimitusjohtaja KTM Heikki Hämäläinen (s.1966)
- Toimitusjohtaja KTM Tapio Kankaanpää (s. 1962)
- Toimitusjohtaja KTM Hannu Krook (s. 1965)
- Toimitusjohtaja KTM Timo Mäki-Ullakko (s.1963)
- Toimitusjohtaja KTM Matti Niemi (s. 1955), varapuheenjohtaja
- Toimitusjohtaja, KTM Olli Vormisto (s. 1967)

SOK:n hallituksesta vuonna 2018 jäivät pois Matti Niemi ja Tapio Kankaanpää, joiden tilalle hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 9.11.2017 uusiksi jäseniksi toimitusjohtaja, KTM Veli-Matti Liimataisen (s. 1969) ja toimitusjohtaja, KTM Juha Kivelän (s. 1966). Muut vuoden 2017 jäsenet jatkavat hallituksessa ja varapuheenjohtajaksi vuodelle 2018 valittiin Hannu Krook.

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT

Hallitus edustaa osuuskuntaa ja huolehtii sen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä SOK-yhtymän puitteissa lain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen tehtävänä on muun muassa strategisten päätösten valmistelu hallintoneuvostolle, toimialojen kilpailustrategioista sekä SOK:n ja sen tytäryhtiöiden toimintasuunnitelmista päättäminen.

Lisäksi hallitus päättää pääjohtajan esityksestä SOK:n konsernijohtoryhmän asettamisesta, sen jäsenten nimityksistä ja palkkaeduista pääjohtajaa lukuun ottamatta. Hallitus asettaa nimeämistyöryhmän, joka valmistelee hallituksen päätettäväksi esityksen SOK:n tytäryhtiöiden hallitusten ja toimialahallitusten kokoonpanosta. Hallitukselle on vahvistettu työjärjestys.

SOK:n hallitus ei ole nähnyt tarpeelliseksi perustaa hallinnointikoodissa mainittuja valiokuntia hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelemiseksi. Vastaavat valiokunnat on perustettu hallintoneuvoston toimesta.

HALLITUKSEN KOKOUKSET

Hallitus kokoontuu tarpeen vaatiessa puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet

hallituksen jäsenistä hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojansa tekemällä itsearvioinnin kerran vuodessa.

Hallitus kokoontui vuoden 2017 aikana 13 kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 99. Hallituksen jäsenille maksettiin palkkiota vuonna 2017 yhteensä 115 200 euroa. Hallituksen puheenjohtajana toimiva SOK:n pääjohtaja ei saa erikseen korvausta hallitustyöskentelystä. Hallituksen kokouksissa ovat oikeutettuja olemaan läsnä myös hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat.

Pääjohtaja

Listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksesta poiketen SOK:n hallituksen puheenjohtajana toimii osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja. Koska pääjohtaja toimii hallituksen puheenjohtajana, hallintoneuvosto nimittää pääjohtajan. Pääjohtajan tehtävänä on johtaa hallituksen ja osuuskunnan toimintaa lain, SOK:n sääntöjen ja hallintoelinten päätösten ja ohjeiden mukaisesti.

SOK:n hallituksen puheenjohtajana ja osuuskuntalain tarkoittamana toimitusjohtajana on toiminut pääjohtaja Taavi Heikkilä, KTM (s. 1962). SOK:n pääjohtajalle maksettiin vuonna 2017 palkkoja (luontoisedut mukaan lukien) ja tulospalkkioita yhteensä 1 070 506 euroa. SOK:n pääjohtajalla oli käytössään luontoisetuna virka-asunto, jonka verotusarvo sisältyy edellä mainittuun palkkasummaan. Pääjohtaja on maksuperusteisen lisäeläkkeen piirissä, ja hänen eläkeikänsä on 63 vuotta.

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmän tehtävänä on avustaa pääjohtajaa SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa. Konsernijohtoryhmä koordinoi ja käsittelee muun muassa hallitukselle tehtävät keskeiset esitykset. Näitä esityksiä ovat muun muassa S-ryhmän ja SOK-yhtymän liiketoimintastrategiat, tavoitetasot, toimintasuunnitelmat ja budjetit sekä merkittävät investointi- ja realisointihankkeet. Lisäksi konsernijohtoryhmä käsittelee SOK-yhtymän kaikkia vastuualueita koskevia operatiivisia asioita. SOK:n konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä määräytyy henkilökohtaisten johtajasopimusten mukaisesti ja on 60–63 vuotta.

Konsernijohtoryhmään kuului vuoden lopussa kuusi jäsentä ja se kokoontui 24 kertaa vuonna 2017. Konsernijohtoryhmälle maksettiin vuonna 2017 palkkoja ja tulospalkkioita yhteensä 2 320 794 euroa. Tässä summassa ovat mukana myös luontoisedut.

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii pääsääntöisesti kyseisestä liiketoiminnasta vastaava SOK:n palveluksessa oleva konsernijohtoryhmän jäsen. SOK Liiketoiminta Oy:n hallituksen puheenjohtajana on toiminut pääjohtaja. SOK:n hallitus nimeää tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet tytäryhtiöiden yhtiökokousten päätettäväksi. Tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan pääsääntöisesti S-ryhmään kuuluvista henkilöistä.

Tytäryhtiön hallitus valitsee yhtiön toimitusjohtajan, mutta valinta edellyttää konsernin sisäisten ohjeiden mukaan myös SOK:n hallituksen hyväksynnän. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat eivät pääsääntöisesti kuulu kyseisen yhtiön hallitukseen. Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan muun muassa SOK:n hallituksen päättämin konserniperiaattein ja toimintapolitiikoin.

Ketjuohjaus

SOK:n ketjunohjaukset vastaavat liiketoiminta-alueen tai ketjujen ja arvoketjun kehittämisestä ja asioiden valmistelusta SOK:n hallituksen päätettäväksi. Keskeisiä vastuita ovat muun muassa ketjujen kilpailustrategian, ketjuliikeidean ja ketjukonseptin kehittäminen sekä vuosittaisen toimintasuunnitelman laadinnan valmistelu. Liiketoiminnan ketjuohjausyksiköitä johtavat ketjujohtajat, jotka kuuluvat johtoryhmätasolla kenttäjohtajan vastuualueeseen. Liiketoiminnan tukiryhmät sparraavat ja avustavat ketjuohjauksia. Niihin kuuluu 4–6 edustajaa alueosuuskauppojen toimitusjohtajista tai toimialajohtajista sekä SOK:n ketjujohtoa. Liiketoiminnan tukiryhmien puheenjohtajana toimii SOK:n kenttäjohtaja.

Vastaavasti SOK:n tuki- ja palvelutoiminnoilla on omat tukiryhmänsä, jotka avustavat ja sparraavat kyseisen tukitoiminnan palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä vastaavan SOK:n toiminnon johtoa. Tukiryhmiin kuuluu alueosuuskauppojen toimitusjohtajia ja kyseisen vastuualueen johtajia ja puheenjohtajana toimii kyseisestä tukitoiminnosta vastaava SOK:n konsernijohtoryhmän jäsen.

Liiketoiminnan ja palvelutoiminnan tukiryhmät, jotka eivät ole luonteeltaan päätöksentekoelimiä, ovat osa vuonna 2014 vahvistetun SOK:n johtamisjärjestelmän uudistamista. Tukiryhmien jäsenien valinnasta huolehtii kyseisestä liike- tai tukitoiminnosta vastaava SOK:n konsernijohtoryhmän jäsen ja valinnoista informoidaan SOK:n hallitusta. Johtamismallilla ketjujen ja palvelutoiminnan valta- ja vastuusuhteita on selkeytetty.

Johdon tulospalkkiojärjestelmä

SOK-yhtymän koko henkilökunta Suomessa on tulospalkkiojärjestelmän piirissä. Ylimmän johdon (konsernijohtoryhmä) tulospalkkiojärjestelmästä päättää SOK:n hallitus ja pääjohtajan tulospalkkiojärjestelmästä päättää hallintoneuvoston puheenjohtajisto. Ylimmän johdon tulospalkkiojärjestelmä perustuu sekä lyhyen että pitkän tähtäimen tavoitteisiin. Konsernijohtoryhmän lyhyen tähtäimen tulospalkkio-ohjelman sekä pitkän tähtäimen tulospalkkio-ohjelman maksimitaso vastaa enintään kolmen kuukauden kuukausipalkkaa vuodessa.

Hallintoneuvosto on asettanut pysyvän palkitsemisvaliokunnan, jonka tehtävänä on arvioida ja kehittää S-ryhmän ylimmän johdon palkitsemisjärjestelmiä ja -periaatteita ja antaa niitä koskevia suosituksia palkitsemisesta päättäville SOK:n toimielimille.

Tilintarkastus

suuskunnan tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hallintoa tarkastamaan valitaan varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.

Osuuskunnan kokous valitsi SOK:n varsinaiseksi tilintarkastajaksi vuodelle 2017 tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab:n, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Jukka Rajala.

Suomessa, Baltian maissa ja Venäjällä maksettiin vuonna 2017 palkkioita SOK-yhtymän yhtiöiden tilintarkastustoiminnasta 465 417 euroa ja muita tilintarkastukseen liittymättömiä palkkioita yhteensä 153 951 euroa.

Sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta

SOK:n hallituksella on vastuu osuuskunnan toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, hallinnosta sekä kirjanpidon, varainhoidon ja juoksevan hallinnon lainmukaisuudesta ja luotettavuudesta. Lisäksi pääjohtaja, SOK:n yksiköiden johtajat ja tytäryhtiöiden hallitukset toimitusjohtajineen toteuttavat liiketoiminnan ohjausta ja valvontaa päivittäisessä toiminnassaan omalla vastuualueellaan. SOK:n hallitus on marraskuussa 2016 hyväksynyt SOK-yhtymän sisäisen valvonnan toimintapolitiikan ja Compliance -toimintapolitiikan.

SOK:n ja tytäryhtiöiden sisäisen tarkastuksen toiminnot vastaavat yhtymän sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta. SOK:n hallitus käsittelee vuosittain sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, ja sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti pääjohtajalle, hallitukselle ja hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle sisäisen tarkastuksen havainnoista.

SOK:n hallitus on vahvistanut yhtymälle riskienhallintapolitiikan, jonka mukaisesti yhtymässä tunnistetaan ja analysoidaan riskejä sekä määritetään näille hallintatoimenpiteitä osana toiminnan suunnittelua. Analyysien perusteella tunnistetaan yhtymän toiminnan ja strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävimmät riskit, jotka hallitus käsittelee ja päättää vuosittain. SOK-yhtymän tytäryhtiöiden ja yksiköiden johto käsittelee ja määrittelee yksikön merkittävimmät riskit ja niille määritellyt hallintatoimenpiteet sekä vastaavat riskienhallinnan toteuttamisesta.

Liiketoiminnan omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvahinkoriskeihin on varauduttu mm. liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmin ja vakuutuksin. SOK:n riskienhallinnan asiantuntijaorganisaatio ohjaa ja kehittää riskienhallintaa S-ryhmässä sekä tukee riskienhallinnan toteuttamisessa. SOK:n sisäinen tarkastus arvioi riskienhallintaprosessien riittävyyttä ja toimivuutta.

Taloudellinen raportti

SOK-yhtymä julkistaa tilinpäätöksensä helmikuussa ja puolen vuoden toimintaa koskevan osavuosikatsauksensa elokuussa. Tämän lisäksi S-ryhmän vähittäismyynnin kehityksestä kerrotaan neljännesvuosittain.

Tiedottaminen

SOK-yhtymää ja S-ryhmää koskevat ajantasaiset tiedot, muun muassa tiedotteet, löytyvät S-ryhmän kotisivuilta, osoitteesta www.s-ryhma.fi. SOK:n Viestintä ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö vastaa tiedon tuottamisesta ja päivittämisestä.

Yhteiskunnan hyväksi

S-ryhmä ja siihen kuuluvat osuuskaupat luovat hyvinvointia koko Suomen alueelle. Työllistämme lähes 40 000 ihmistä, ja laitamme rahkeita erityisesti nuorten työllistämiseen. Vastuullisena työnantajana tarjoamme monelle nuorelle ensimmäisen kosketuksen työelämään.

Luomme taloudellista hyvinvointia ympäri maan investoimalla ja työllistämällä sitä kautta myös välillisesti. Ostamalla paikallisia tuotteita ja palveluita kannamme vastuuta erityisesti kotimaisen elintarvikeketjun elinvoimaisuudesta.

Palkitsemme asiakasomistajiamme kuukausittain ihan oikealla rahalla. Bonuksen lisäksi omistajamme saavat maksutapaetua, osuusmaksun korkoa ja ylijäämänpalautusta. Lisäksi tuemme sekä paikallisesti että valtakunnallisesti urheilua, kulttuuria ja yhteistä hyvää miljoonilla euroilla vuodessa.

TUKEA YHTEISEEN HYVÄÄN

6

MILJOONAA EUROA

Yli puolet tukipotista suunnattiin urheiluun. Loput jakaantuivat yhteiskunnallisen toiminnan ja kulttuurin tukemiseen sekä erilaisiin lahjoituksiin.

ENNAKONPIDÄTYKSIÄ JA YHTEISÖVEROA

272

MILJOONAA EUROA

Ennakonpidätykset ja S-ryhmän yritysten maksama yhteisövero kertyvät suurelta osin kunnille. Verotuloilla kustannetaan suomalaisen yhteiskunnan palveluja jokaisen osuuskaupan alueella.

YHTEISKUNNALLINEN ARVONLUONTI 11 732 MILJ.€

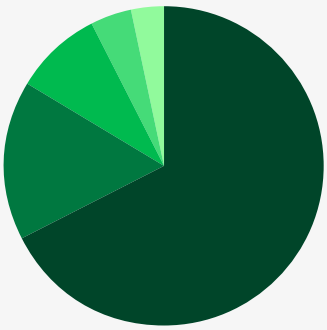

- Ostot tavaran- ja palveluntoimittajilta 7931 milj. €
- Verot 1907 milj. €
- Henkilöstön palkat ja palkkiot 1020 milj. €
- Investoinnit 492 milj. €
- Asiakasomistajien palkitseminen 382 milj. €

Verojalanjälki

Maksamamme verot jakautuvat ympäri Suomea

S-ryhmän yritykset tilittivät Suomen valtiolle ja kunnille yhteensä 1,9 miljardia euroa veroja ja maksuja vuonna 2017. Välittömien tuloverojen ja välillisten kulutusverojen lisäksi S-ryhmän verojalanjälkeen sisältyvät henkilöstöön liittyvät veroluonteiset maksut ja työntekijöiden palkoista pidätetyt ennakonpidätykset.

Verojalanjäljessä kuvattujen tilitysten lisäksi S-ryhmä on maksanut paikallisia veroja Viron, Latvian, Liettuan ja Venäjän yhtiöiden toiminnoista kunkin valtion säännösten mukaisesti.

Viime vuosina verotuksen painopiste on siirtynyt tuloverotuksesta enemmän välilliseen verotukseen. Välillisiä veroja ovat muun muassa arvonlisävero sekä erilaiset valmisteverot, kuten alkoholi- ja tupakkaverot sekä polttonestevero. Arvonlisävero on yleinen kulutusvero, jossa lopullisia veronmaksajia ovat tavaroiden ja palveluiden kuluttajat eli useimmiten kotitaloudet. S-ryhmä tilittää valtiolle arvonlisäveroa tavaroita ja palveluita myyvänä yrityksenä.

Valmisteverot ovat tuotteen hintaan sisältyviä kulutusveroja, jotka peritään tiettyjen tuotteiden valmistajilta, tuottajilta, maahantuojilta tai tukkuportaalta. Valmisteveroja sisältyy useisiin S-ryhmän myymiin tuotteisiin.

Verojalanjäljessä kuvattujen verojen lisäksi S-ryhmä maksaa varainsiirto-, arpajais-, lähde- ja ajoneuvoveroa, joita ei ole sisällytetty oheiseen kuvioon.

VEROJALANJÄLKI 1 907 MILJ. €

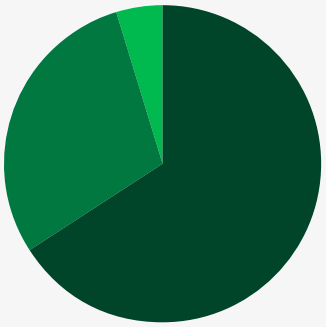

- Välilliset verot 1259 milj. €
- Ennakonpidätykset ja työnantajamaksut 563 milj. €
- Tulo- ja varallisuusverot 85 milj. €

VEROJALANJÄLKI, MILJ. €	2017	2016	2015
Tulo- ja varallisuusverot			
Yhteisöjen tulovero	65,2	63,5	70,4
YLE-vero	0,1	0,1	0,1
Kiinteistövero	19,7	18,4	17,8
Välilliset verot			
Tilitetty arvonlisävero	269,3	261,3	267,9
Vakuutusmaksuvero	0,7	0,6	0,6
Sähkövero	24,4	24,8	24,8
Jätevero	0,5	0,5	0,5
Polttonesteiden valmistevero	612,0	480,4	459,8
Virvoitusjuomien valmistevero	31,8	63,5	57,8
Alkoholivero	24,1	24,3	27,1
Tupakkavero	253,0	231,5	230,1
Maahantuonnin tullit	7,1	5,3	4,0
Autovero	35,7	34,5	N/A
Ennakonpidätykset ja työnantajamaksut			
Tilitetyt ennakonpidätykset palkoista	206,4	215,1	220,9
Eläkevakuutusmaksut	306,5	255,9	257,9
Sairaus- ja työttömyysvakuutusmaksut	50,6	21,9	22,2
Verojalanjälki yhteensä	**1 907,1**	**1 701,6**	**1 661,9**

S-ryhmän maksamat verotulot jakautuvat valtaosin alueellisesti ympäri Suomea. Erityisesti palkoista tehdyt ennakonpidätykset ja S-ryhmän yritysten maksama yhteisövero kertyvät suurelta osin kunnille. Verotuloilla kustannetaan suomalaisen yhteiskunnan palveluja jokaisen osuuskaupan alueella. Oheisessa kuvassa on kuvattuna ennakonpidätysten ja yhteisöveron kertymä eri osuuskauppojen alueilla.

ENNAKONPIDÄTYKSET JA YHTISÖVEROT 272 MILJ. €

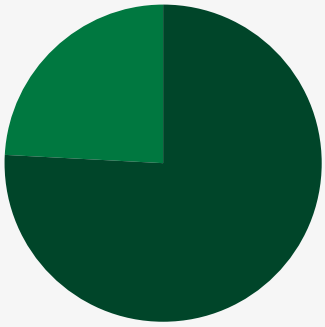

Ennakonpidätykset
207, milj €

Yhteisöverot
65, milj €

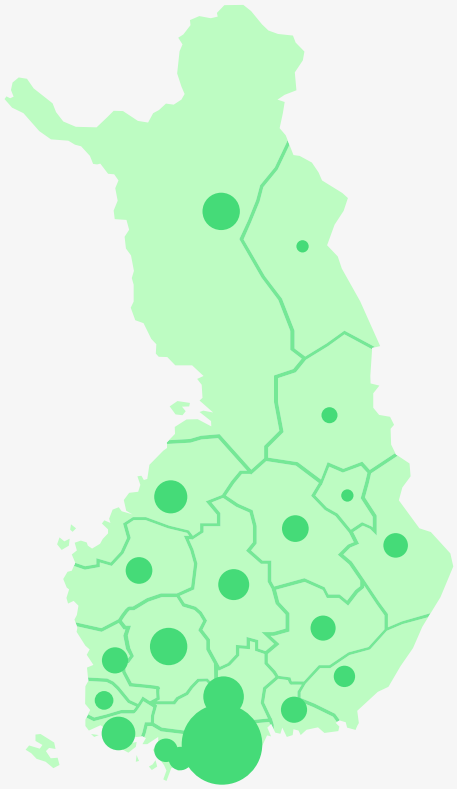

Vastuullisuusyhteistyö

Urheilua, kulttuuria ja yhteistä hyvää

S-ryhmä tuki vuonna 2017 yli kuudella miljoonalla eurolla eri toimijoita sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Yli puolet tukipotista suunnaattiin urheiluun. Loput jakaantuivat yhteiskunnallisen toiminnan ja kulttuurin tukemiseen sekä erilaisiin lahjoituksiin.

Valtakunnallisia yhteistyökumppaneitamme ovat muun muassa Suomen Punainen Risti, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Lasten Päivän Säätiö ja Suomen Palloliitto. Valtakunnalliset kumppanit ovat vuosittain suurimpia S-ryhmän antamien tukien saajia.

Teemme vastuullisuusyhteistyötä myös alueellisesti, ja osuuskaupat tukevatkin laajasti paikallista toimintaa. Esimerkiksi Kannustajat-konsepti mahdollistaa osuuskaupoille lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukemisen läpinäkyvästi. Asiakasomistajat voivat liittyä Kannustajiksi ja vaikuttaa siihen, kenelle ja kuinka paljon osuuskauppa maksaa tukea.

VASTUULLISUUSYHTEISTYÖ, %

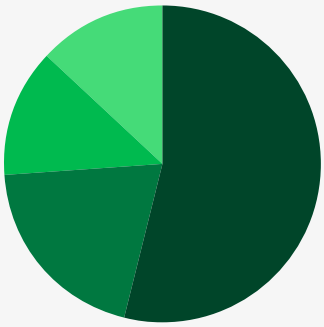

- Urheilu 54 %
- Yhteiskunnallinen toiminta 20 %
- Lahjoitukset 13 %
- Kulttuuri 13 %

Parempi joulu vähävaraisille perheille

S-ryhmä osallistui Hyvä joulumieli -keräykseen myös vuonna 2017. Keräyksen tuotoilla, noin kahdella miljoonalla eurolla, hankittiin lahjakortteja 30 000 perheelle. Lahjakortit jaettiin Suomessa asuville lapsiperheille, joiden taloustilanne on vaikea esimerkiksi työttömyyden, sairauden tai ylivelkaantumisen takia.

Nuorten työllistäminen

Kaupan työ – nuorten unelmaduuni?

Samir Heroum on 24-vuotias helsinkiläinen, joka on ollut muutaman vuoden ajan Alepassa töissä. Samirille asiakaspalvelu on tuntunut omalta jutulta.

"Tää on mun työ, viihdyn tosi hyvin. Työ on kiinnostavaa ja saan tehdä sitä mukavassa porukassa. Meillä on hyvä henki. Hauskaa, ja juttu lentää."

Samir arvostaa sitä, että S-ryhmä työllistää paljon nuoria ja tarjoaa kesäpestejä sekä harjoittelupaikkoja.

"Tunnen myös nuoria, jotka eivät hakeutuisi kauppaan töihin. En usko, että taustalla on huonoja kokemuksia, vaan heille ei ole oikeaa tietoa työstä, jota kaupassa tehdään. Monilla on varmasti myös ennakkoluuloja."

S-ryhmäläiset ovat tärkeässä roolissa nuorten työkokemuksen onnistumisessa ja hyvän sanan levittämisessä.

"Nuorten, monesti ensikertalaisten, työllistäminen on hurjan vastuullinen rooli. Onnistuneet kokemukset luovat tunteen, että minä osaan ja minua tarvitaan työelämässä. Huonot kokemukset voivat pahimmillaan johtaa jopa syrjäytymiseen," työhyvinvointijohtaja Sanna-Mari Myllynen SOK:lta pohtii.

Samir Heroum on yksi S-ryhmän Nuori Mieli Työssä -hankkeen kumminuorista.

S-RYHMÄ TYÖLLISTÄÄ

13 000

KESÄTYÖNTEKIJÄÄ

Ruokamanifesti

Suomesta maailman kekseliäin ruokamaa

S-ryhmä haluaa tehdä Suomesta maailman kekseliäimmän ruokamaan. Siksi päätimme synnyttää Ruokamanifestin, joka kurottaa kohti tulevaa sekä ajatusten että tekojen tasolla.

Kysyimme itseltämme: Mitä me, S-ryhmä, voimme tehdä suomalaisen ruoan eteen? Mitä uutta? Mitä vielä enemmän? Vastauksemme on sarja tekoja, joilla haluamme osaltamme kaikin voimin vahvistaa Suomen nousua ruokakehityksen kärkimaaksi.

Teot pohjautuvat manifestin yhdeksään teesiin, jotka ennustavat miten sinunkin ruokakauppasi tulee muuttumaan. Haluamme esimerkiksi, että lapset syövät nykyistä terveellisemmin. Tarvitsemme lisää herkullisia, terveellisiä ja houkuttelevia lapsille suunnattuja tuotteita. Lisäksi haluamme, että hävikkiä syntyy vähemmän, faktat palaavat ruokakeskusteluun, kotimaisten tuotteiden kulutus kasvaa ja ruokaketjun innovaatiot lisääntyvät.

Jotta Suomi voi nousta maailman mittakaavassa ruokakehityksen kärkeen, on selvää, että se vaatii lisää kehitysvoimaa ja vauhtia meiltä kaikilta yhdessä. Meillä on ruokamanifestille kolme tavoitetta. Ennakkoluulottomuuden, suvaitsevaisuuden ja yhdessä tekemisen henkeä tulisi vahvistaa. Lisäksi haluamme olla rohkeita ja altistaa itsemme muuttumaan nopeammin. Tavoitteenamme on kiihdyttää ja inspiroida keskustelua.

On elintärkeää keskustella eteenpäin, ei taaksepäin.

Miten ruokamanifesti syntyi?

Manifesti syntyi vaiheittain, yhteisen työn tuloksena. Kaikki lähti Suuresta Ruokakeskustelusta, johon kokoontui yli 500 ruokaketjun toimijaa ja vaikuttajaa. Keskustelun jälkeen ideoita kiteytettiin ajatushautomossa yhdessä ruoka-alan asiantuntijoiden kanssa.

Ajatushautomon jälkeen osallistimme kyselyn kautta yli 8 000 asiakastamme mukaan rakentamaan manifestia.

Voilà! Näin syntyi teesit tulevaisuuden ruoasta.

Miksi S-ryhmä halpuuttaa?

Haluamme, että kaikilla on varaa syödä hyvin

"Hintojen laskeminen on osuuskaupan perustekemistä ja vastaus asiakkaidemme toiveisiin. Kun aloitimme hintojen laskemisen tammikuussa 2015, niin 81 prosenttia suomalaisista koki, että ruoan hinta on Suomessa liian korkea. Kolmen vuoden aikana luku on laskenut peräti seitsemän prosenttiyksikköä.

Halpuuttaminen on pitkän tähtäimen strateginen muutos eikä hetkellinen kampanja.

Hinnat elävät totta kai myös meillä, mutta omasta katteestamme nipistäminen jatkuu. Halpuuttamisen jatkon mahdollistaa osaltaan jo lähitulevaisuudessa huippuautomatisoitu Sipoon logistiikkakeskus, jota voi pitää eräänlaisena halpuuttamiskoneena."

Arttu Laine
kenttäjohtaja, SOK

Ilmastonmuutos ja kiertotalous

Ilmastonmuutos on yksi aikamme suurimmista haasteista, jonka hillitsemiseen tarvitaan kaikkien panosta.

S-ryhmässä tärkeimmät työkalumme hillitä ilmastonmuutosta on päästöjen vähentäminen tehostamalla energiankäyttöämme ja siirtymällä uusiutuviin energianlähteisiin. Tärkeä rooli on myös materiaalien tehokkaalla kierrätyksellä ja ruokahävikin hallinnalla.

Energiankulutus

Tavoitteenamme on tehostaa energiankäyttöämme Suomessa 30 prosenttia vuoden 2015 tasoon nähden vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2017 kulutimme Suomen toimipaikoissamme energiaa 306 kWh/brm2, mikä on 1,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Vuoteen 2016 verrattuna suhteellinen energiankulutuksemme on tehostunut 1,5 prosenttia. Vuodesta 2010 lähtien olemme vähentäneet suhteellista energiankulutustamme lähes 30 prosenttia muun muassa ovittamalla kylmäkalusteita ja vaihtamalla led-valaisimiin.

Uusiutuva sähkö

Vuonna 2017 50,2 prosenttia Suomessa käyttämästämme sähköstä tuotettiin päästöttömästi S-ryhmän omalla tuulivoimalla. Yhteensä uusiutuvilla tuotetun sähkön osuus oli lähes 60 prosenttia. Tavoitteemme on, että 80 prosenttia sähkönkulutuksestamme tuotetaan omalla uusiutuvalla tuuli- ja aurinkoenergialla vuoden 2025 loppuun mennessä.

ENERGIAN OMINAISKULUTUS, SUOMI (KWH/BRM²)

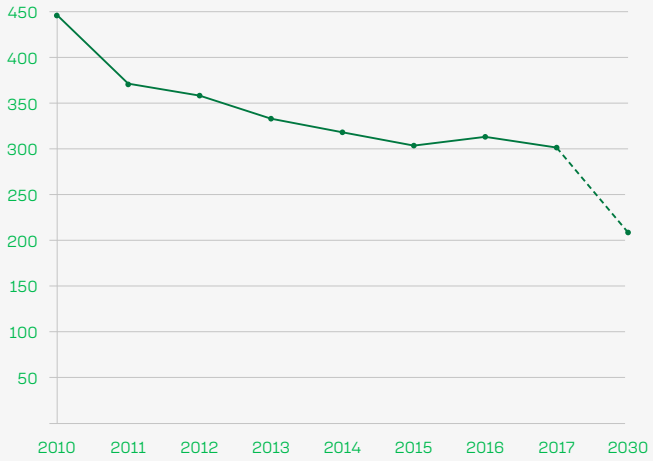

KWH/BRM²	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	441	372	361	333	320	303	311	306

[1]Sääkorjattu
Raportoidut kulutustiedot perustuvat rakennus- tai huoneistokohtaisesti mitattuihin tietoihin. Tietojen kattavuus seurannassa olevista kohteista: sähkö 90 %, lämpö 62 %, vesi 67 %. Pinta-alatiedot kattavat 88 % kohteista.

OMAN TUULIVOIMAN OSUUS SÄHKÖN KULUTUKSESTA (%)

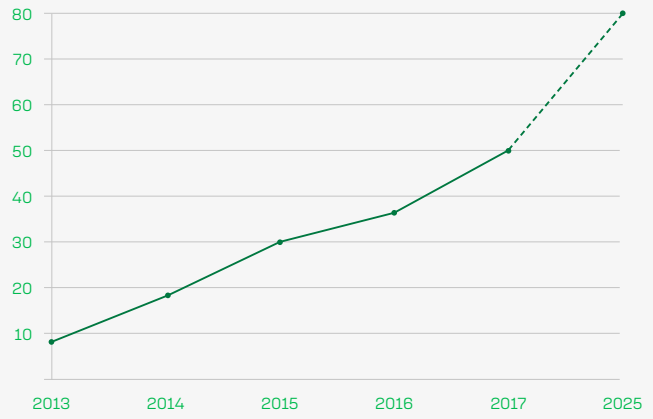

PROSENTTIA, %	2013	2014	2015	2016	2017
	9	19	30	35	50

Kierrätys- & hyötykäyttöaste

Kierrätysasteemme ylitti asettamamme 70 prosentin tavoitteen, ja lähes kaikki jätteet hyötykäytettiin materiaalina tai energiana.

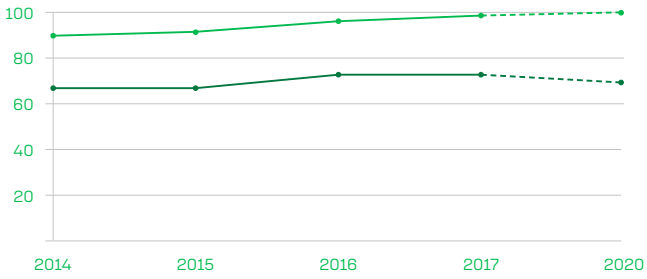

Kierrätysaste (%)* Hyötykäyttöaste (%)

PROSENTTIA, %	2014	2015	2016	2017
Kierrätysaste (%)*	67	67	72	73
Hyötykäyttöaste (%)	90	91	98	99

*Kierrätysasteeseen laskettu materiaalikierrätys ja erilliskerätyn biojätteen kompostointi tai hyödyntäminen biokaasun tai bioetanolin tuotannossa.

Ruokahävikki

Vähensimme suhteellista ruokahävikkiä yli asettamamme tavoitteen, eli 17 prosenttia vuodesta 2014.

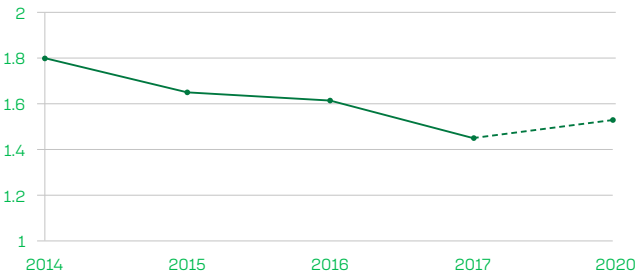

Suhteellinen ruokahävikki (%)

PROSENTTIA, %	2014	2015	2016	2017
Suhteellinen ruokahävikki %	1.79	1.67	1.63	1.49

Poisheittohävikki suhteessa myyntiin (€/€). Absoluuttinen hävikkimäärä vuonna 2017 oli 31,5 milj. kg.

Uusiutuva energia

Investoimme tuulivoimaan

S-ryhmä kuluttaa yli prosentin koko Suomen sähköstä. Yli 1600 toimipaikkaamme ympäri Suomen tarvitsevat sähköä erityisesti valaisuun ja kylmälaitteiden käyttöön. Sähköstä noin jo yli puolet tuotetaan S-ryhmän yhdessä St1:n kanssa omistaman Tuuliwatti Oy:n päästöttömällä, kotimaisella tuulienergialla.

50 %
TUULIVOIMAN OSUUS SÄHKÖSTÄ

14
TUULIPUISTOA

131
TUULIVOIMALAA

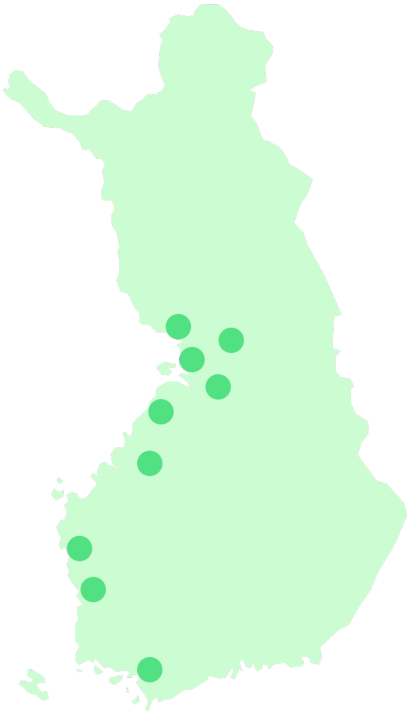

Onko päästötön tuuli myös tehokasta?

S-ryhmän sähkönhankintayhtiö S-voima omistaa yhdessä ST1:n kanssa Tuuliwatti Oy:n, joka tuottaa 130 tuulivoimalallaan yhteensä noin 1,3 prosenttia Suomen sähköstä.

"Uskon, että tulevaisuudessa yhä suurempi osa käyttämästämme sähköstä tulee uusiutuvista energianlähteistä. Uusiutuvan teknologia kehittyy vauhdilla ja tekee siitä entistä kustannustehokkaampaa. Nykyisetkin tuulivoimalat ovat varsin tehokkaita. Yksi tuulivoimalamme tuottaa vuodessa yli kymmenen S-Marketin sähkönkulutusta vastaavan määrän sähköä.

Uusiutuvan energian siirtymävaihetta on vauhdittanut valtion tuet. Kaikkia kotimaisia vuoden 2017 loppuun mennessä valmistuneita tuulivoimahankkeita tuetaan sähkön markkinahintaan pohjautuvalla tuella 12 vuoden ajan. Samalla tukimekanismilla tuetaan myös metsähakkeella, biokaasulla ja puupolttoaineilla tuotettua sähköä.On hyvä muistaa, että sähkön tuotantoinvestoinnit vaativat aina merkittäviä rahallisia panostuksia myös toimijalta. Tulevaisuudessa tukien määrä vähenee. Jatkossa investoidaan enenevässä määrin markkinahintaa vasten.

Uusituvan energian osalle on Suomessa suunnitteilla malli, jossa kilpailutetaan tietty määrä uusiutuvaa energiaa ja edullisin tarjous voittaa. Mahdollinen kilpailutus on kuitenkin vain yksi välivaihe, jossa pelisäännöillä on iso merkitys."

Mikko Halonen
S-Voiman toimitusjohtaja

UUSIUTUVAN SÄHKÖN TAVOITE

80 %

VUONNA 2025

Tavoitteemme on, että vuonna 2025 käyttämästämme sähköstä 80 prosenttia tuotetaan omalla uusiutuvalle energialla.

Miten tuulivoimalat otettu vastaan Simossa?

Perämeren pohjukassa sijaitsevassa, reilun 3000 asukkaan kunnassa Simossa pyörii yli neljännes Tuuliwatin voimaloista. Miten kuntalaiset ovat ottaneet 37 tuulivoimalaa vastaan?

"Kuntalaiset ovat suhtautuneet tuulivoimaan yleensä ottaen positiivisesti. Luulen, että se johtuu paitsi siitä, että tuulivoiman päästöttömyys sopii ympäristöarvoihimme, myös erityisesti siitä, että yhteistyökumppanimme on kotimainen luotettava ja vastuullinen toimija. Tuulivoima työllistää, tuo verotuloja, ja rakentamisvaihe näkyy aina vilkastumisena kylällä.

Toki myös muutamia hajaääniä on tullut. Kuntakeskuksen ympärillä olevat myllyt ovat muutamissa tapauksissa haitanneet television näkyvyyttä. Kyseessä on kuitenkin yleensä ollut antennin suuntausongelma, joka on ammattilaisen asentamana saatu korjattua."

Vivi Marttila
Simon kunnanjohtaja

Energiankulutus

S-ryhmä on Suomen suurin ei-teollinen sähkönkuluttaja. Suurimpia energiankuluttajia S-ryhmän toimipaikoissa ovat kylmälaitokset sekä myymälöiden valaistus, joita tehostamalla ja saneeraamalla saavutetaan merkittäviä säästöjä.

S-RYHMÄN ENERGIANKULUTUS

1 194
SÄHKÖ GWH

488
LÄMPÖ GWH

2,41
VESI, MILJ. M3

5,36
PINTA-ALA, MILJ. BRM2

KULUTUKSET JA PINTA-ALAT SUOMESSA	2015	2016	2017
Sähkö, GWh	1111	1137	1119
Lämpö[1], GWh	419	440	449
Energia yhteensä, GWh	1530	1577	1568
Vesi, milj. m^3	2,11	2,06	2,03
Pinta-ala, milj. brm^2	5,05	5,07	5,12

[1]sääkorjattu

KULUTUKSET JA PINTA-ALAT LÄHIALUEILLA [2]	2015	2016	2017
Sähkö, GWh	82	85	75
Lämpö[1], GWh	28	36	40
Energia yhteensä, GWh	110	121	115
Vesi, milj. m^3	0,14	0,24	0,38
Pinta-ala, milj. brm^2	0,17	0,37	0,24

[1]sääkorjattu
[2]Lähialueilla tarkoitetaan Venäjää, Viroa, Latviaa ja Liettuaa. Vuoden 2015-2016 luvuissa ovat mukana Latvia ja Liettua, missä liiketoiminta on lopetettu vuonna 2017. Vuonna 2017 tietojen kattavuus Viron ja Venäjän osalta on parantunut aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Päästöt

Jatkuvassa laskussa

Ilmakehään päätyvien päästöjen ehkäiseminen ja vähentäminen ovat tärkeä osa S-ryhmän ilmastotyötä, ja S-ryhmä on vähentänyt omasta toiminnastaan syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä jo lähes 30 prosenttia vuodesta 2015.

S-ryhmä on myös sitoutunut asettamaan tieteeseen perustuvan päästövähennystavoitteen, joka kattaa S-ryhmän oman toiminnan lisäksi S-ryhmän arvoketjussa eli esimerkiksi S-ryhmän myymien tuotteiden tuotannossa syntyvät päästöt.

S-ryhmän päästöt 2017

Suurin osa S-ryhmän päästöistä syntyy toimipaikkojen käyttämästä sähköstä, jota tarvitaan erityisesti kylmälaitteissa, lämmön tuotannosta, kuljetuksista ja kylmäainevuodoista. S-ryhmän päästöt on laskettu GHG Protocol -standardin mukaisesti.

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT

295 600

TCO2E

PÄÄSTÖINTENSITEETTI

26,2

TCO2E/MYYNTI MILJ. €

PÄÄSTÖINTENSITEETTI

55,2

TCO2E/1000 M2

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO2E)

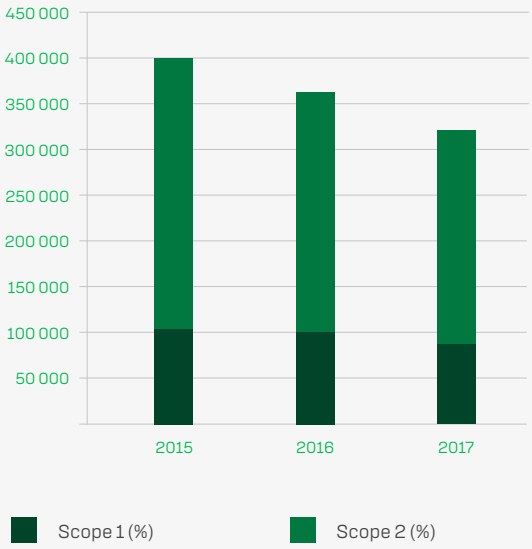

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO2E)	2017	2016	2015
Suorat scope 1			
Oma lämmöntuotanto	5 600	4 400	9 000
Myymälöiden kylmäainevuodot	81 000	96 000	94 000
Epäsuorat scope 2			
Ostettu sähkö (aluekohtainen)	140 300	187 000	224 000
Ostettu kaukolämpö ja jäähdytys (aluekohtainen)	68 700	78 000	74 000
Scope 1 & 2 yhteensä	**295 600**	**365 400**	**401 000**

Luvut sisältävät Suomen ja lähialueet. Aiempien vuosien raporteissa mukana vain Suomi. Ostetun sähkön GHG Protocol -standardin mukaiset sähkön markkinalähtöiset päästöt vuodelta 2017 olivat 172.000 tn CO2e.

SCOPE 1

Scope 1 -päästöt ovat kasvihuonekaasupäästöjä, joita aiheutuu suoraan S-ryhmän omasta toiminnasta. Päästöt syntyvät käytännössä S-ryhmän kiinteistöjen lämmitykseen käytetyistä polttoaineista ja kylmäainevuodoista. Kylmäaineet ovat jäähdyttäviä kaasuja, jotka kiertävät pakastimien ja jääkaappien putkissa. Ilmakehään päästessään kylmäaineet toimivat kuten hiilidioksidi ja lämmittävät ilmastoa, tosin lähes 4000 kertaa voimakkaammin kuin hiilidioksidi. Jos kylmälaitteen putkeen tulee kolhu tai pienikin reikä, kylmäainetta voi päästä ilmakehään. Siksi vuotoja seurataan tarkasti.

SCOPE 2

Scope 2 -päästöt ovat kasvihuonekaasupäästöjä, jotka aiheutuvat ostetun sähkön ja kaukolämmön tuottamisesta.

SCOPE 3

Scope 3 eli muut epäsuorat päästöt syntyvät päästöt aiheutuvat esimerkiksi S-ryhmän hankkimien tavaroiden ja palveluiden elinkaaren aikaisista päästöistä, kuten tuotteiden valmistuksesta, pakkauksista, kuljetuksista, asiakasliikenteestä ja tuotteiden käytöstä. Lisäksi välillisiä päästöjä aiheuttavat S-ryhmän henkilöstön työ- ja liikematkat, S-ryhmän jätteiden loppukäsittely, S-ryhmän investoinnit sekä hankitun energian tuotannon- ja jakelun hävikistä aiheutuneet päästöt.

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT, %

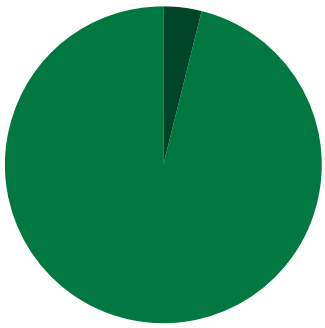

Oman toiminnan päästöt (Scope 1 & 2)
4 %

Arvoketjun päästöt (Scope 3)
96 %

S-RYHMÄN ARVOKETJUN PÄÄSTÖT (SCOPE 3)	2017	2016	2015
Upstream			
Ostetut tuotteet ja palvelut[1]	6 094 000	6 104 000	5 804 000
Pääomahyödykkeet (rakennukset)	22 000	34 000	14 000
Hankitun energian epäsuorat päästöt[1]	43 000	47 000	41 000
Tuotteiden kuljetus ja jakelu[2]	116 000	78 600	72 600
Jätteet	25 000	22 000	21 800
Liikematkat	2 200	2 000	1 900
Työmatkaliikenne	25 000	26 000	24 000
Downstream			
Asiakasliikenne	289 000	283 000	278 000
Myytyjen tuotteiden käyttö[1]	2 400 000	2 330 000	2 200 000
Yhteensä	**9 016 200**	**8 926 600**	**8 457 300**

[1]Scope 3 päästöjen laskentaperusteet erillisessä Scope 3 -raportissa.
[2]Vuoden 2017 kuljetuspäästöihin laskettu mukaan myös ABC:n polttoainekuljetusten päästöt.

Päästöjen vähentäminen

S-ryhmän oman toiminnan päästöjen vähentämisessä avainasemassa ovat energiankäytön tehostaminen, uusiutuvan energian osuuden kasvattaminen, kylmäainevuotojen minimointi ja vanhojen kylmälaitteiden uusiminen hiilidioksidilaitteisiin. S-ryhmä on myös sitoutunut asettamaan tieteeseen perustuvan päästövähennystavoitteen kevään 2018 aikana.

S-ryhmän oman tuulivoiman ansiosta vuonna 2017 vähennettiin päästöjä 160 000 tonnia (CO_2e). verrattuna vuoden 2016 Suomen sähköntuotannon jäännösjakauman mukaisiin ominaispäästöihin.

Yli 90 prosenttia S-ryhmän päästöistä syntyy arvoketjussamme eli esimerkiksi S-ryhmän myymien tuotteiden tuotannossa ja toisaalta polttonesteiden osalta tuotteiden käytön aikana tien päällä. Kartoitimme tavarantoimittajiemme omia energiatehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan ja päästöjen vähentämiseen liittyviä tavoitteita tavarantoimittajakyselyllä loppuvuodesta 2017. Lähes puolella vastaajista oli jokin päästöjä vähentävä tavoite, esimerkiksi uusiutuvan energiaan tai energiatehokkuuteen liittyen. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin S-ryhmän arvoketjua koskevan ilmastotavoitteen määrittelyssä.

S-ryhmän myymän polttonesteen osalta päästöjä voidaan vähentää kasvattamalla polttonesteisiin sekoitettavan bio-komponentin osuutta. Myös asiakkaille myyty korkeaseosetanolipolttoneste (eko E85) vähentää päästöjä suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin. Vuonna 2017 S-ryhmän hankkimien biopolttoaineiden laskennallinen päästövähenemä suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin oli noin 188 000 tonnia (CO_2e). Hankittujen biopolttoaineiden raaka-aineista 64 prosenttia oli jäte- ja tähdepohjaisia ja osa raaka-aineena hyödynnettävästä biojätteestä kerätään S-ryhmän omista toimipaikoista. Eko E85 -polttonesteen myynti kasvoi 24 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Suomen suurimmassa logistiikkakeskuksessa hyödynnetään energiaomavaraisuutta

S-ryhmän Inex Partnersin päivittäistavaroiden logistiikkakeskus kooltaan suurempi kuin 30 eduskuntataloa. Keskuksen kautta kulkee päivittäin miljoonia tuotteita S-kauppoihin ympäri Suomen.

Sipoossa sijaitsevassa keskuksessa erityistä on paitsi koko ja pitkälle viety toimintojen automatisointi myös pitkälle viety energiaomavaraisuus. Rakennus on suunniteltu niin, että esimerkiksi maitotuotteiden, lihan ja kalan varastotilojen viilentämisestä syntyvä hukkalämpö käytetään muiden tilojen lämmittämiseen. Näin tuotettiin kokonainen kolmannes keskuksen tarvitsemasta lämmöstä. Päivittäistavarakeskus muodostaa yhdessä viereisen käyttötavaroiden logistiikkakeskuksen kanssa yhden Euroopan suurimmista maalämpökohteista. Rakennusten alle on porattu yhteensä 300 geolämpökaivoa, joilla tuotettiin vuonna 2017 20 prosenttia logistiikkakeskuksen kokonaisenergiatarpeesta.

Loput 57 prosenttia lämmöstä tuotettiin omassa lämpölaitoksessa uusiutuvalla pellettienergialla, ja viimeinen prosentti lämpöenergiasta on varaenergianlähteenä käytettävää öljyä. Jatkossa pellettilämpöä tarvitaan yhä vähemmän. Helmikuusta 2018 alkaen jalostetut tuoretuotteet kuten kala- ja maitotuotteet kulkevat Sipoon automaation kautta, ja elokuussa Sipooseen avataan Suomen suurin pakastin. Pakkasen ja kylmähallien viilentämisestä syntyy sivutuotteena entistä enemmän lämpöä, mikä korvaa pellettilämmön tarvetta.

Vuonna 2017 logistiikkakeskuksen päivittäistavarapuoli imaisi 28 740 megawattituntia sähköä ja 16 682 megawattituntia lämpöä, mikä vastaa noin 3000 omakotitalon vuosikulutusta. Sähköstä 60 prosenttia tuotettiin uusiutuvalla energialla, josta suurin osa on S-ryhmän omaa tuulivoimaa.

Uudessa logistiikkakeskuksessa hyödynnetyillä uusiutuvilla energiamuodoilla on vähennetty päästöjä päivittäistavarapuolella yli 2000 tonnilla vuosittain kuin vastaavalla laitoksella kaukolämmöllä tuotettuna. Kokonaisuudessaan keskuksen päivittäistavarapuoli tuottaa 1 630 tonnia vähemmän päästöjä verrattuna aiempaan Kilon logistiikkakeskukseen, vaikka kulutus on huomattavasti suurempaa.

Autoilun uudet tuulet - sähköä vai bioetanolia?

SOK:n ja ST1:n yhteisen polttoaineen hankintayhtiö NEOT Oy:n vastuullisuusjohtaja vertailee ABC:n Eko E85-bioetanolin ja sähköauton käytössä syntyviä ilmastovaikutuksia. Kummalla kulkee puhtaammin?

"Vaihtamalla perinteisen polttomoottorin joko sähkö- tai biopolttomoottoriin voi vähentää autoilusta syntyviä päästöjä lähes 75 prosenttia.

ABC-asemilla tankattava Eko E85 -bioetanoli tuotetaan 85-prosenttisesti jäte- ja tähdepohjaisista raaka-aineista kuten myyntiin kelpaamattomasta leipähävikistä ja sahanpurusta. Tuotanto tapahtuu seitsemässä eri laitoksessa ympäri Suomen. Bioetanolin valmistuksesta syntyvä hukkalämpö hyödynnetään energiana, ja tislauksesta syntyvä mäski käytetään eläinrehuna tai energiana. Eko E85:n päästöt syntyvät käytännössä fossiilisesta bensasta, jota siinä on noin 15 prosenttia.

Sähköautoilun päästöjen kannalta ratkaisevaa on se, millaisella sähköllä auto ladataan eli onko sähkö uusiutuvalla vai fossiilisella energialla tuotettua. Jos uusiutuvalla, kuten Fortumin tarjoamilla latauspisteillä ABC-asemien yhteydessä, sähkömoottorilla autoilu on käytännössä päästötöntä. Suomen sähköverkon keskimääräisiin päästöihin suhteutettuna sähköautolla ajelu vähentää päästöjä lähes 90 prosenttia perinteiseen bensaan verrattuna, ja EU:n keskiarvon perusteella suunnilleen saman verran kuin Eko E85:lla ajaminen."

Timo Huhtisaari
vastuullisuusjohtaja, NEOT

EKO E85 -TANKKAUSPISTEET

81

ABC-ASEMALLA

SÄHKÖAUTON PIKALATAUSPISTEET

38

ABC-ASEMALLA

ABC:n Eko E85 -tankkauspisteet ja sähköauton pikalatauspisteet voit katsoa kartasta:
https://www.abcasemat.fi/fi/asemat

Jätteet

99 prosenttia hyötykäyttöön

S-ryhmän Suomessa synnyttämä jätemäärä on noin 4 prosenttia Suomen jätemäärästä. Vuonna 2017 jätteiden kokonaismäärä lähialueet mukaan lukien oli 112 600 tonnia. Vaarallisia jätteitä syntyi noin 200 tonnia.

S-ryhmän toiminnassa syntyy eniten biojätettä, pahvia ja paperia, energia- ja sekajätteitä. Valtaosa, 99 prosenttia, S-ryhmän jätteistä Suomessa ohjattiin hyötykäyttöön, eli hyödynnettäväksi joko materiaalina tai energiana. Tavoitteena on kierrättää materiaalina tai uusiksi tuotteiksi 70 prosenttia jätteistä. Tavoite saavutettiin vuonna 2017, kun 73 prosenttia jätteistä kierrätettiin materiaalina ja biojätteen osalta hyödynnettiin kompostoimalla tai biokaasun tai bioetanolin tuotannossa.

S-RYHMÄN KIINTEÄT JÄTTEET (TONNIA)

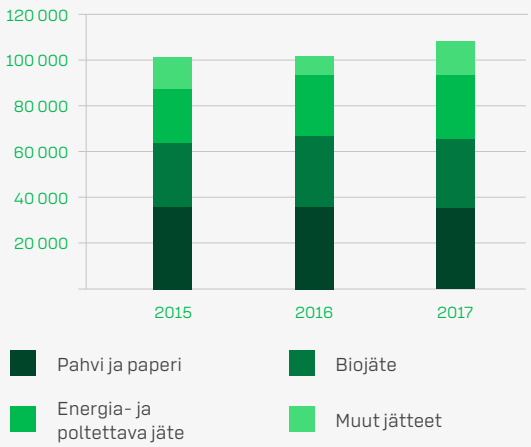

S-RYHMÄN KIINTEÄT JÄTTEET, TONNIA	2017	2016	2015
Pahvi ja paperi	34 916	35 453	35 346
Biojäte	31 588	32 064	29 316
Energia- ja poltettava jäte	27 691	26 193	23 309
Muovi	3 876	1211	1 225
Metalli	2 284	1 367	1 237
Lasi	700	688	868
Muut jätteet	6 283	4 203	9 243
Yhteensä	**107 338**	**101 179**	**100 545**

S-RYHMÄN VAARALLISET JA NESTEMÄISET JÄTTEET, TONNIA	2017	2016	2015
Vaaralliset jätteet	213	386	366
Nestemäiset jätteet	5 032	4 102	3 411
Kaikki jätteet yhteensä	**112 583**	**105 667**	**104 322**

Vuosien 2015-2016 jätetiedot eivät sisällä lähialueita (Venäjä, Viro). Vuonna 2017 lähialueiden jätteet yhteensä 4 112 tonnia. Vuoden 2016 jätemäärä on korjattu jälkikäteen havaitun virheen takia. Vuoden 2017 jätelukujen varmennusraportti (linkki).

Nestemäiset jätteet (rasvanerotus-, hiekanerotus- ja sakokaivojätteet) sisältävät pääosin vettä.

Maksullisuus ja pikkubiopussit laskivat huimasti muovikassien kulutusta

Vuoden 2017 alussa Sokoksen muovikasseista tuli maksullisia. Tämä vähensi muovikassien kulutusta yhteensä huimat 60 prosenttia eli 4,5 miljoonaa kappaletta. Ruokakaupoissa hedelmien ja vihannesten pakkaamiseen tarkoitettuja muovisia pikkupusseja repäistiin telineistä 52 miljoonaa kappaletta eli yhteensä 20 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Samaan aikaan biohajoavien hevipussien käyttö lisääntyi 20 prosentilla. Kokonaisuudessaan biohevipussien käyttö on jopa viisinkertaistunut viimeisen vuoden aikana.

Muovipussien ja -kassien epäsuosio on sitoutuneen työn tulosta. Loppuvuonna 2016 S-ryhmä lähti mukaan muovikassisitoumukseen, jolla pyritään vähentämään muovijätteen syntymistä ja merten roskaantumista. S-ryhmä sitoutui muun muassa laajentamaan muovisten ostoskassien maksullisuutta, edistämään kestokassien myyntiä sekä luopumaan erittäin kevyiden muovipussien ilmaisesta jakelusta itsepalveluna kassoilla.

Biohevipussit löytyvätkin kaikista S-ruokakaupoista ja myös kestohevipussien määrä lisääntyy koko ajan. Kassoilla edistystä on tapahtunut myös ostoskassien saralla. Ympäristön kannalta fiksujen vaihtoehtojen suosio on kasvaa. Biomuovikassien menekki kasvoi viime vuonna yli 60 prosenttia, kestokassien 20 prosenttia ja paperikassien 8 prosenttia. Eniten S-ryhmän kaupoissa ostetaan edelleen kierrätysmuovikasseja, joilla on kassivaihtoehdoista pienimmät päästövaikutukset. Niiden ilmastovaikutus on 60 prosenttia pienempi kuin neitseellisestä muovista valmistetun muovikassin.

JÄTTEIDEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN, %

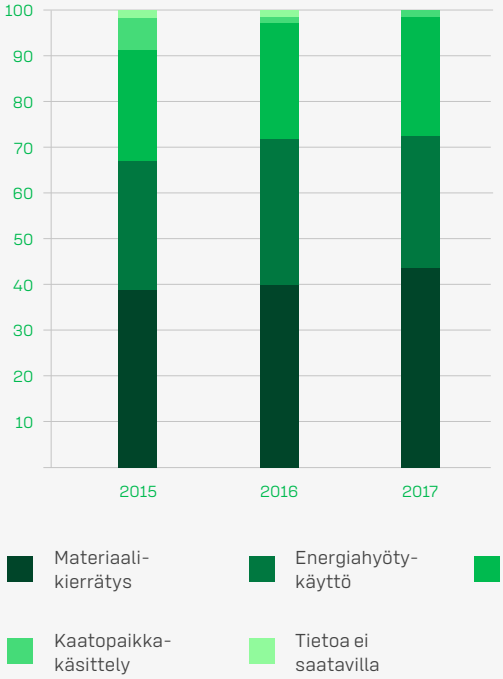

JÄTTEIDEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN, %	2015	2016	2017
Materiaalikierrätys	39	40	44
Energiahyötykäyttö	28	32	29
Biojätteen hyödyntäminen	24	26	26
Kaatopaikkakäsittely	8	1	1
Tietoa ei saatavilla	1	1	0

Luvut eivät sisällä lähialueita (Venäjä, Viro).
Biojätteen hyödyntämisellä tarkoitetaan biojätteen kompostointia tai hyödyntämistä biokaasun tai bioetanolin tuotannossa.
Vuosien 2015-2016 luvut eivät sisällä vaarallisia ja nestemäisiä jätteitä

-20 %
PIKKUPUSSIEN KULUTUS

-60 %
SOKOKSEN MUOVIKASSIEN MYYNTI

+20 %
KESTOKASSIEN MYYNTI

Kiertotalous

Materiaalit ja palvelut tehokkaasti käyttöön

Kiertotalouden tavoitteena on säästää luonnonvaroja ja hyödyntää materiaalit tehokkaasti ja kestävästi. Lisäksi kiertotalouden nähdään olevan myös uusi talousmalli, jossa arvoa tuotetaan yhä enemmän aineettomasti ja tuotteita korvataan uudenlaisilla palveluilla.

S-ryhmä käynnisti vuonna 2017 kiertotalouden mahdollisuuksien selvittämisen eri liiketoiminta-alueiden kanssa. Yhteisissä työpajoissa kartoitettiin tapoja edistää oman toiminnan resurssitehokkuutta sekä uusia palveluita ja tuotteita. Selvityksen pohjalta teemme kiertotaloussuunnitelman tuleville vuosille. Jo nyt toimivia hyviä esimerkkejä kiertotaloudesta S-ryhmässä on HOK-Elannon syksyllä Sokoksissa käynnistämä tekstiilikeräys ja ABC:n villikalapihvi, jolla paitsi tuetaan paikallista kalastusta myös poistetaan hoitokalastuksella rehevöittäviä ravinteita vesistöistä.

Kierrätysopas asiakkaille

S-ryhmän toimipaikoissa myös asiakkaat voivat kierrättää jätteitään. Tukeaksemme asiakkaitamme kierrätyksessä entistä paremmin toteutimme keväällä 2017 kuluttajakyselyn, jossa selvitimme suomalaisten kierrätystottumuksia. Tulosten pohjalta toteutimme kierrätysoppaan, joka löytyy osoitteesta yhteishyva.fi/kierratysopas.

EKOPISTEIDEN MÄÄRÄ

441

KPL

KIERRÄTYSPISTEET JA KIERRÄTYSMÄÄRÄT	2017	2016	2015
Ekopisteet, kpl	441	423	332
Palautetut kierrätysmuovipullot, milj. kpl	178	169	153
Palautetut kierrätyslasipullot, milj. kpl	43	41	41
Palautetut alumiinitölkit, milj. kpl	579	576	564
UFF:n keräykseen tuodut vaatteet, tonnia	3182	2986	2760
Palautetut kannettavat akut ja paristot, tonnia	434	382	342

Ruokahävikki

Ylitimme vuoden 2020 tavoitteen

S-ruokakauppojen hävikkiä kitkettiin vuonna 2017 yli tavoitteiden. Myyntiin suhteutettu hävikki väheni vuoteen 2014 verrattuna yli 17 prosenttia, kun koko S-ryhmän tavoite oli vähentää hävikkiä 15 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Ruokahävikkiä syntyi yhteensä 31,5 miljoonaa kiloa.

Hävikin osuus myynnistä oli viime vuonna 1,49 prosenttia. Luku sisältää myös hyväntekeväisyyteen lahjoitetut tuotteet. Hävikki ohjataan ensisijaisesti hyväntekeväisyyteen, mutta jos ruoan lahjoittaminen ei ole mahdollista, esimerkiksi vanhaksi meneviä leipiä voidaan toimittaa bioetanolin valmistukseen. Jäljelle jäävä hävikki ohjataan hyötykäytettäväksi energiantuotannossa.

Tehokas keino vähentää hävikkiä on myydä vanhenemassa olevat tuotteet alennuksella. Näitä niin kutsuttuja punalaputettuja tuotteita myydään S-ruokakaupoissa noin 50 miljoonaa kappaletta vuosittain. Viime vuonna hävikin pienemistä vauhditti syyskuussa noin 900 S-ruokakaupassa käyttöönotettu ilta-ale, jolla punalaputetuista elintarvikkeista saa viimeisinä aukiolotunteina 60 prosentin alennuksen. Ilta-ale on vähentänyt hävikkiä joissain ruokakaupoissa jopa 10 prosenttia.

S-ruokakauppojen hävikistä noin 45 prosenttia on kasviksia, 20 prosenttia leipää ja 12 prosenttia maitotaloustuotteita. Loput 23 prosenttia jakaantuu melko tasaisesti eri tuoteryhmien kesken. Jokainen tuote kirjataan erikseen hävikkiin, jotta ylijäänyttä määrää voidaan seurata ja analysoida tarkasti tuote- ja myymäläkohtaisesti päivittäin.

SUHTEELLINEN RUOKAHÄVIKKI

1,49 %

POISHEITTOHÄVIKKI (€)/MYYNTI (€)

HÄVIKIN KEHITYS

-17 %

VUODESTA 2014

SYNTYNYT HÄVIKKI

31,5

MILJ. KG

Hävikkiä kitketään myös S-ryhmän hotelleissa ja ravintoloissa

Vuonna 2017 S-ryhmän hotellit ja ravintolat käynnistivät oman hankkeensa ruokahävikin vähentämiseksi. Ravintoloiden hävikin vähentämiseen oman haasteensa tuovat etenkin noutopöydät, joissa syntyy suurin osa ravintoloiden ruokahävikistä.

Sen lisäksi, että toimipaikoissa tarkennetaan hävikin kirjaamista ja seurantaa, asiakkaiden lautasilta syntyvää hävikkiä minimoidaan esimerkiksi viestinnän keinoin. S-ryhmän ravintolat osallistuivat valtakunnalliseen hävikkiviikkoon syyskuussa ja lisäksi hävikinhallintaan käynnistyi työryhmä, jonka johdolla koostetaan hävikinhallinnan parhaat käytännöt toimipaikkojen käyttöön.

Ruuan pelastuspalvelua ResQ Club käytettiin viime vuonna jo seitsemässä alueosuuskaupassa ja 23 ravintolassa. Palvelun kautta pelastettiin vuonna 2017 yli 16 000 annosta. Lisäksi HOK-Elanto otti käyttöön ilta-alen kolmessa kahvilassaan ja myy aukiolon viimeisenä tuntina vitriineissä olevia tuotteita puoleen hintaan.

HÄVIKKI-BATTLE KOULULAISILLE

2000

PERUSKOULULAISTA

S-ryhmä osallistui Hävikkiviikolla Motivan järjestämään hävikkibattleen, jossa pari tuhatta peruskoulujen 8.-9. luokkalaista kokkasivat aterioita S-kauppojen ruokahävikistä. Projektin tavoitteena on lisätä ruoan arvostusta ja koululaisten tietoja hävikistä, ja suosionsa ansiosta battle järjestetään myös vuonna 2018.

Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet

Asiakkaamme ja S-ryhmän henkilökunta muodostuu monimuotoisesta ja kirjavasta joukosta ihmisiä. Toistemme arvostaminen ja monimuotoisuuden kunnioittaminen on perusta, jolle eettinen toimintakulttuurimme rakentuu.

Tuotteidemme kautta olemme kytköksissä viljelijöihin, tehdastyöläisiin ja tuotteiden valmistajiin eri puolilla maailmaa. S-ryhmä on sitoutunut kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikissa toiminnoissaan, ja tehtävämme on varmistaa, että tuotteita valmistetaan ihmisoikeuksia kunnioittaen ja kohtuullisissa työolosuhteissa.

Vuonna 2017 S-ryhmässä on arvioitu ihmisoikeusvaikutusten mahdolliset kohteet ja kielteisten ihmisoikeusvaikutusten minimoimiseen tähtäävät huolellisuusperiaatteen mukaiset toimintatavat. Ihmisoikeusvaikutusten arviointi on kuitenkin prosessi, joka on S-ryhmässä jatkuvassa käynnissä. Seuraamme ihmisoikeuksien toteutumista hankintaketjuissa monin tavoin, muun muassa riskimaatavarantoimittajien auditointien ja riskiraaka-aineiden sertifiointien avulla.

Ihmisoikeusvaikutusten raportoinnissa S-ryhmä on ottanut vaikutteita YK:n ohjaavien periaatteiden raportointiohjeesta, ja ensi vuonna pyrimme vastaamaan ohjeiston kysymyksiin kokonaisuudessaan.

AUDITOINNIT

99 %

KATTAVUUS RISKIMAAOSTOISTA

OMA MERKKI -TUOTTEIDEN SERTIFIOINTIASTE (MYYNTIVOLYYMISTA)

86 %

KAHVI

62 %

TEE

83 %

KAAKAO

Ihmisoikeudet S-ryhmässä

S-ryhmän toiminnalla on vaikutuksia erityisesti asiakkaiden, henkilökunnan sekä hankintaketjun työntekijöiden ja tuottajayhteisöjen ihmisoikeuksiin.

Asiakkaiden näkökulmasta keskeisimmät ihmisoikeudet ovat syrjimättömyys, oikeus terveyteen ja lasten oikeus erityiseen suojeluun. Syrjimättömyys tarkoittaa muun muassa asiakkaiden tasapuolista kohtelua, ja toimipaikkojen esteettömyyttä. Tuotteiden ja toimipaikkojen turvallisuuden varmistaminen on päivittäistä työtämme ja lapsen oikeuksista huolehdimme tuoteturvallisuuden lisäksi muun muassa ikärajavalvonnalla.

Henkilökunnan näkökulmasta keskeisiä ihmisoikeuksia ovat työturvallisuus, yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys. Kunnioitamme myös työntekijöiden oikeutta ammatilliseen järjestäytymiseen, emmekä hyväksy minkäänlaista syrjintää tai häirintää.

S-ryhmällä on myös mahdollisesti suoraan tai epäsuorasti vaikutusta tuotteiden ja palveluiden hankintaketjuissa työskentelevien ihmisten ja tuottajayhteisöiden oikeuksiin. Kielteisten vaikutusten ehkäisemiseksi teemme jatkuvaa riskienarviointia sekä seuraamme tuotantoolosuhteita ja tavarantoimittajiemme käytäntöjä muun muassa säännöllisillä tarkastuksilla ja kyselyillä.

HENKILÖSTÖ ARVIOI EETTISYYTTÄ

78,10

EETTINEN INDEKSI

Vuonna 2017 otimme käyttöön niin kutsutun eettisen indeksin, joka on osa S-ryhmän työtyytyväisyyskyselyä. Indeksi mittaa henkilöstön luottamusta työnantajaansa, kokemusta yrityksen toimintatapojen eettisyydestä sekä siitä, miten yrityksen arvoja ja periaatteita noudatetaan päivittäisessä työssä. Ensimmäistä kertaa mitatun indeksin tulos oli 78,1 (asteikko 0–100), mikä vastaa arvosanaa hyvä.

Eettiset periaatteet ja henkilökunnan koulutus

Koulutamme henkilökuntaamme eettisten periaatteiden sisällöstä. Henkilökunnan koulutuksessa käsitellään muun muassa lahjomattomuuden periaatetta, esteellisyyttä päätöksenteossa sekä tasa-arvoista kohtelua työyhteisössä. Koulutus on myös osa uusien työntekijöiden perehdytystä.

Vastuullinen hankinta

Katse ihmisoikeuksiin myös hankintaketjuissa

S-ryhmä on sitoutunut kunnioittamaan ja edistämään ihmisoikeuksien toteutumista hankintaketjuissa. Hankintakäytäntöjämme ohjaavat esimerkiksi syrjimättömyysperiaate ja työ- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen kaikissa hankinnoissa.

Hankintasopimuksissamme edellytämme kaikilta toimittajiltamme keskeisten työ- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä tuotteiden jäljitettävyyttä raaka-aineiden alkuperään saakka.

Omien merkkien tuotteiden toimittajilta, joiden tuotteet on valmistettu sosiaalisen vastuun riskimaissa tai joiden tuotteissa on käytetty riskimaista hankittuja raaka-aineita, edellytämme kolmannen osapuolen tekemiä tehdasauditointeja. Amfori BSCI:n riskimaalistan voit katsoa tästä.

S-ryhmä on kansainvälisen sosiaalisen vastuun järjestelmän BSCI:n (Business Social Compliance Initiative) jäsen ja osallistunut vuosia aktiivisesti järjestelmän ja sen työkalujen kehittämiseen. BSCI:n tavoitteena on parantaa riskimaissa tuotteita valmistavien työntekijöiden työoloja kansainvälisten sopimusten vaatimalle tasolle sekä selkeyttää ja yhtenäistää yritysten tekemää tavarantoimittajavalvontaa. BSCI:n lisäksi S-ryhmä käyttää Sedex (Supplier Ethical Data Exchange) -tietokantaa tavarantoimittajien vastuullisuuden seurantaan.

S-RYHMÄN 10 SUURINTA HANKINTAMAATA		S-RYHMÄN 10 SUURINTA RISKIHANKINTAMAATA		
MAA	% KOKONAIS-OSTOISTA	MAA	% SUORISTA RISKIMAAOSTOISTA	% KOKONAIS-OSTOISTA
Suomi	84,3	Kiina	50	1,0
Alankomaat	2,4	Turkki	9,7	0,2
Ruotsi	2,0	Thaimaa	8,2	0,2
Saksa	1,7	Intia	6,8	0,1
Espanja	1,5	Etelä-Afrikka	5,4	0,1
Tanska	1,5	Bangladesh	4,8	0,1
Kiina	1,0	Pakistan	4,7	0,1
Italia	0,9	Indonesia	2,0	0,0
Iso-Britannnia	0,7	Vietnam	2,0	0,0
Belgia	0,6	Egypti	1,6	0,0

TOP 10 -hankintamaat

- **84,3 %** SUOMI
- **2,4 %** ALANKOMAAT
- **2,0 %** RUOTSI
- **1,7 %** SAKSA
- **1,5 %** ESPANJA
- **1,5 %** TANSKA
- **1,0 %** KIINA
- **0,9 %** ITALIA
- **0,7 %** ISO-BRITANNIA
- **0,6 %** BELGIA

TOP 7 -riskihankintamaat

- **50,0 %** KIINA
- **9,7 %** TURKKI
- **8,2 %** THAIMAA
- **6,8 %** INTIA
- **5,4 %** ETELÄ-AFRIKKA
- **4,8 %** BANGLADESH
- **4,7 %** PAKISTAN

Ihmisoikeuksien arviointi hankinnoissa

Noudatamme toiminnassamme YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia ohjaavaa huolellisuusperiaatetta eli pyrimme huolellisesti arvioimaan ja ennakoimaan toimintamme ihmisoikeusvaikutukset sekä ehkäisemään ja lieventämään kielteisiä ihmisoikeusvaikutuksia.

Ihmisoikeusriskejä arvioidaan esimerkiksi maakohtaisia riskejä kuvaavan amfori BSCI:n riskimaalistan, raaka-aineiden riskienarviointityökalun sekä muiden käytössä olevien maa- ja raaka-ainekohtaisten tietolähteiden kautta. Lisäksi teemme säännöllisin väliajoin kaikille tavarantoimittajillemme kyselyitä sosiaalisen vastuun käytännöistä sekä tuotteiden alkuperästä.

SUORAT RISKIMAAOSTOT

S-ryhmällä on noin 300 omien merkkien tuotteiden tavarantoimittajaa, jotka toimivat riskimaissa. Suorien riskimaaostojen osuus omien merkkien ostoista on 12 prosenttia. Suorista riskimaaostoista 99 prosenttia hankitaan kolmannen osapuolen auditoimilta tavarantoimittajilta. Vuonna 2017 BSCI-auditointi tehtiin 249 S-ryhmän tavarantoimittajan tehtaalle.

EPÄSUORAT RISKIMAAOSTOT

Tuotteita, joiden valmistus tapahtuu matalan riskin maassa, kuten EU-alueella, mutta joiden pääraaka-aineen alkuperä on riskimaa, kutsutaan epäsuoriksi riskimaatuotteiksi. Epäsuorien riskimaatuotteiden osalta S-ryhmässä selvitetään pääraaka-aineen tuotantopaikka. Jos raaka-aineen tuotanto tapahtuu riskimaassa, edellytämme, että sen vastuullisuus varmennetaan kolmannen osapuolen auditoinnilla tai sertifioinnilla. Myös tuotantoalueelle tyypilliset ihmisoikeuskysymykset käydään läpi toimittajan kanssa.

PALVELUOSTOT

Vuonna 2017 päivitimme S-ryhmän palveluostojen sopimuksen. Kiinnitimme sopimuksissa erityistä huomiota työperäisen hyväksikäytön riskeihin Suomessa, sillä pakolaistilanteen ja lisääntyneen maahanmuuton vuoksi työmarkkinoilla on entistä enemmän haavoittuvassa asemassa olevia työntekijöitä. Ihmisoikeusriskien arvioinnit palveluostoissa ja osuuskauppojen ohjeistus aloitetaan vuonna 2018. S-ryhmällä on noin 18 000 palvelutoimittajaa.

MATALAN RISKIN OSTOT

Osa tuotteista on arvioitu matalan riskin tuotteiksi, koska ne valmistetaan ja tuotetaan raaka-aineet mukaan lukien amfori BSCI:n määrittelemien matalan riskin alueilla. Koska edellytämme kaikkien tuotteiden tuotannossa ihmisoikeuksien kunnioittamista ja tuotteiden jäljitettävyyttä, selvitämme säännöllisesti tavarantoimittajiemme käytäntöjä näiden periaatteiden noudattamiseksi käytännössä muun muassa säännöllisten tavarantoimittajakyselyiden avulla. Edellinen tällainen kysely tehtiin loppuvuodesta 2017. Noin 2000 toimittajasta kyselyyn vastasi 51 prosenttia.

OMIEN MERKKIEN OSTOT (%)

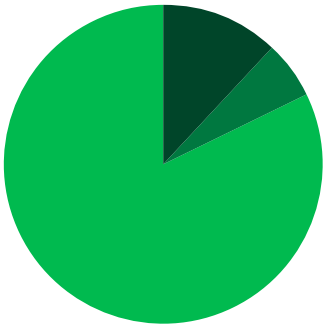

Suorat ostot riskimaista 12 %

Epäsuorat ostot riskimaista 6 %

Ostot ei-riskimaista 82 %

*Suorat ostot riskimaista viittaa ostoihin tavarantoimittajilta, joiden kotimaa on amfori BSCI:n riskimaaluokittelun mukainen riskimaa. Epäsuorat ostot riskimaista viittaa ostoihin tavarantoimittajilta, joiden kotimaa ei ole riskimaa, mutta joiden myymä tuote on valmistettu riskimaassa tai pääraaka-aineen alkuperämaa on riskimaa.

Hyvän kauppatavan periaatteet

S-ryhmässä on sitouduttu hyvän kauppatavan periaatteisiin, joiden tavoitteena on turvata reilut pelisäännöt elintarvikeketjun toimijoiden keskuudessa. Periaatteiden tarkoituksena on turvata sopijaosapuolten kilpailukyky, vahvistaa keskinäistä luottamusta ja siten varmistaa sopimussuhteiden jatkuvuus. Hyvän kauppatavan periaatteet sisältävät esimerkiksi linjauksia kirjallisesta sopimisesta ennakoitavuudesta ja riskeistä vastaamisesta, ja niistä sovittiin vuonna 2011 EU:n komission ja elintarvikeketjun EU-järjestöjen välillä.

Suomessa elintarvikeketjun kauppatapalautakunta edistää hyvän kauppatavan mukaisia menettelytapoja elintarvikeketjussa. Lautakunta voi puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin antamalla esimerkiksi yleisiä hyvää kauppatapaa koskevia suosituksia. Lisäksi lautakunta voi kehittää alan eettisiä periaatteita ja niiden mukaisia menettelytapoja sekä antaa lausuntoja hyvän kauppatavan periaatteiden noudattamisesta. S-ryhmässä on otettu lautakunnan suositukset huomioon.

Auditoinnit

Kolmannen osapuolen tehdastarkastukset

S-ryhmä keskittyy tavarantoimittajien seurannassa erityisesti maihin, joissa riskit työ- ja ihmisoikeuksien loukkauksiin ovat suurimmat. Tällaisia amfori BSCI:n määrittelemiä riskimaita ovat useat Afrikan, Aasian sekä Etelä- ja Väli-Amerikan maat ja tietyt Euroopan maat. S-ryhmän riskimaaostot tehdään auditoiduilta tavarantoimittajilta.

Auditoinneilla tarkoitetaan tehdastarkastuksia, kuten BSCI-auditointia tai vastaavaa kolmannen osapuolen tarkastusta. BSCI-järjestelmässä riippumattomat auditoijat tarkastavat tuotantolaitoksia ja varmistavat, että järjestelmän kriteerit toteutuvat käytännössä. Auditoinneissa tarkastetaan muun muassa työaikakäytännöt, työturvallisuuskäytännöt sekä lakien mukaisen minimipalkan maksu.

S-ryhmän omien merkkien ja oman maahantuonnin suorista riskimaaostoista 99 prosenttia (2016: 97 prosenttia) on auditoitu. Tavoitteena on, että kaikki oma merkki -tuotteiden riskimaatavarantoimittajat on auditoitu BSCI-auditoinnilla tai vastaavalla kolmannen osapuolen tarkastuksella.

OSTOT AUDITOIDUILTA TUOTTAJILTA, %

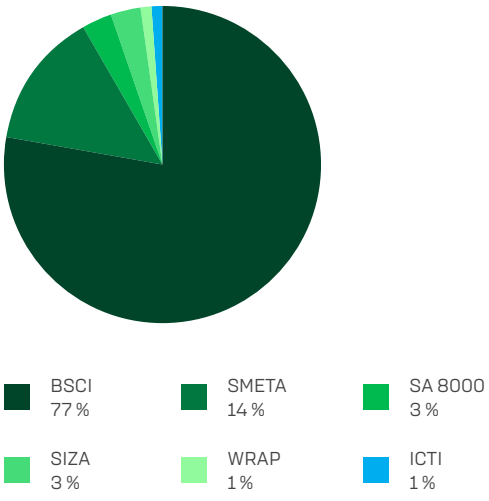

BSCI-auditoijan matkassa

Amfori BSCI (Business Social Compliance Initiative) on yksi tunnetuimmista ja käytetyimmistä kolmannen osapuolen auditointimalleista. BSCI-auditointi tehdään työntekijöiden omalla kielellä ja se noudattaa 90 tarkastettavan asian listaa, joka on käytössä kaikissa BSCI-tarkastuksissa ympäri maailman. Auditoinneissa selvitetään esimerkiksi, onko työntekijöillä mahdollisuus käydä syömässä ja saavatko he juoda puhdasta vettä. Usein tarkastuksen aikaikkunasta ilmoitetaan tehtaalle etukäteen, mutta tarkkaa päivämäärää ei anneta.

"Tarkastus alkoi aamukahdeksalta, ja ensin tarkastaja keskusteli tehtaan johtajien kanssa heidän johtamiskäytännöistään. Sitten lähdimme tehtaalle ja tarkastimme sosiaalitilat, kanttiinit, ensiapuvälineet ja kaiken, mikä liittyi työturvallisuuteen. Tarkastaja varmisti, ettei poistumisteillä ollut esteitä ja että palovaroittimet toimivat. Hän näytti olevan erityisen kiinnostunut melutasosta ja halusi todistukset desibelimittauksista. Hän syynäsi, millaiset suojakuulokkeet työntekijöillä oli", S-ryhmän päivittäistavarakaupan vastuullisuuspäällikkö Senja Forsman kertoo. Forsman on ollut seuraamassa BSCI-auditoinnin kulkua muun muassa serbialaisella elintarviketehtaalla.

Tarkastaja haluaa nähdä työntekijöiden tunti- ja lomalistat sekä henkilöllisyystodistukset. Joskus asuntoloissa asuvat työntekijät haluavat, että työnantaja säilyttää henkilöllisyystodistuksia. Tarkastaja kuitenkin varmistaa, että kyseessä on työntekijän oma tahto. Forsman kertoo, että serbialaisella tehtaalla tarkastaja vetäytyi kierroksen päätteeksi keskustelemaan työntekijöiden kanssa ilman johtajien ja Forsmanin läsnäoloa selvittääkseen viihtyvätkö he työssään ja saavatko he riittävää palkkaa.

"Tarkastus voi joskus kestää monta päivää. Lopuksi käydään palautekeskustelu siitä, mitä tarkastaja on havainnut ja millä tavalla työoloja pitäisi parantaa. Nämä tiedot jaetaan amfori BSCI-järjestelmään kuuluvien jäsenyritysten kesken."

Auditointien arvosanat

Vuoden 2017 BSCI-auditoinneissa eniten kehitettävää havaittiin johtamis-, työaika- sekä työterveys- ja turvallisuuskäytännöissä.

Jos auditoinnin tulos on heikko, tehdas tekee korjaavien toimenpiteiden suunnitelman, jonka noudattamista seurataan uudella auditoinnilla. Yhteistyötä kumppanin kanssa ei katkaista, koska se ei edistä työntekijöiden asemaa tehtailla eikä viljelmillä, vaan paras tapa kehittää toimintaa on tehdä se yhdessä. Tästä kertoo myös ensiauditointien ja uudelleenauditointien tulokset.

Toiminnan kehittämiseksi amfori BSCI järjestää tavarantoimittajille koulutuksia tyypillisten auditoinneissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja S-ryhmä kannustaa toimittajia osallistumaan koulutuksiin. S-ryhmä on myös mukana pohjoismaisessa hankkeessa, jossa kehitetään uutta koulutustyökalua tehdastyöntekijöille. Työkalua testataan vuoden 2018 aikana thaimaalaisilla elintarviketehtailla.

Uusi tutkimusmalli auditointien rinnalle

Perinteisen auditointityön rinnalla S-ryhmä on käynnistämässä uudenlaista, juurisyihin pureutuvaa tutkimusmallia. Tavoitteena on selvittää S-ryhmälle keskeisten tuotteiden tuotantoalueiden tai potentiaalisten hankinta-alueiden tyypillisiä ja ajankohtaisia ihmisoikeushaasteita ja niiden juurisyitä. Näin voimme tunnistaa keinot ja toimenpiteet, joita S-ryhmä voi tehdä tyypillisten haasteiden minimoimiseksi. Selvitykset tekee tutkittavan alueen tunteva ulkopuolinen yhteistyökumppani. Työkalua on kehitetty yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa. Pilottiselvitys tehdään vuoden 2018 aikana.

S-RYHMÄN BSCI-AUDITOINTIEN TULOKSET 2017 (%)

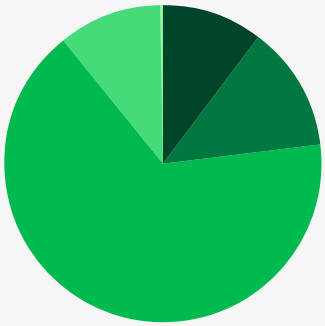

- BSCI A (Outstanding) 10.5 %
- BSCI B (Good) 12.6 %
- BSCI C (Acceptable) 66.1 %
- BSCI D (Insufficient) 10.7 %
- BSCI E (Unacceptable) 0.1 %

* Vuoden 2016 auditoinneissa ei tehty Zero tolerance -havaintoja, eli havaintoja koskien esimerkiksi lapsityövoimaa, pakkotyövoimaa, välitöntä vaaraa aiheuttavia turvallisuuspuutteita tai lahjontaa.

TÄYDET AUDITOINNIT

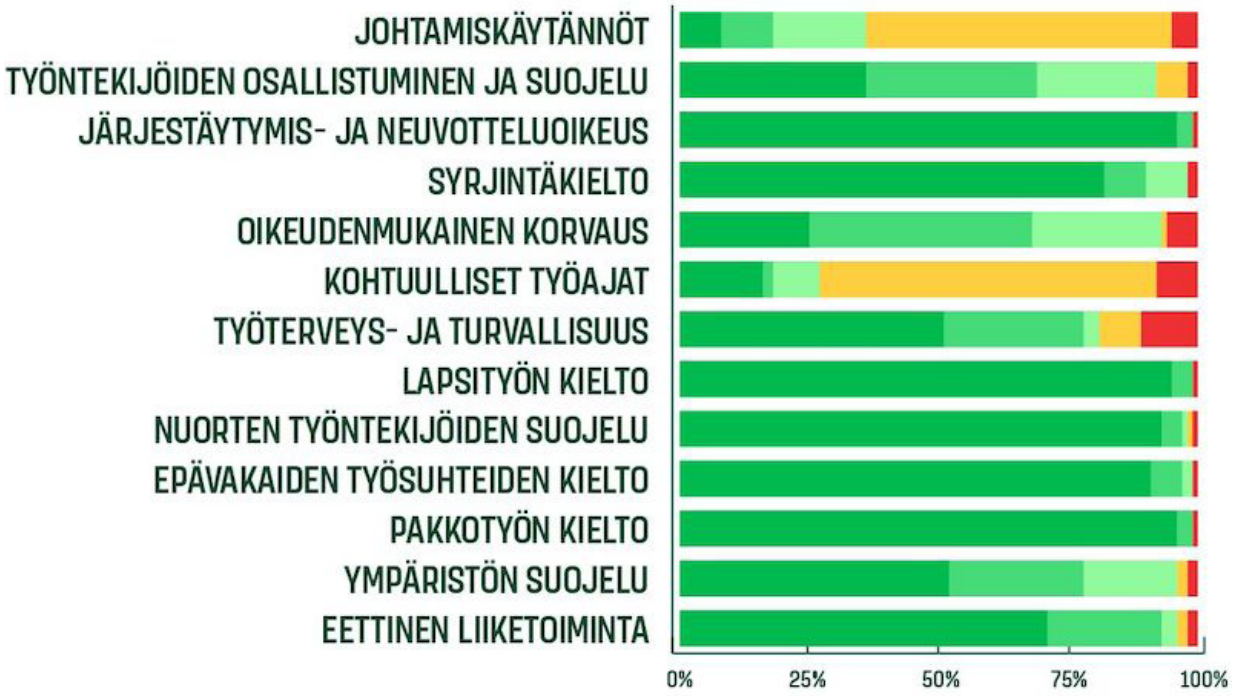

UUDELLEENAUDITOINNIT

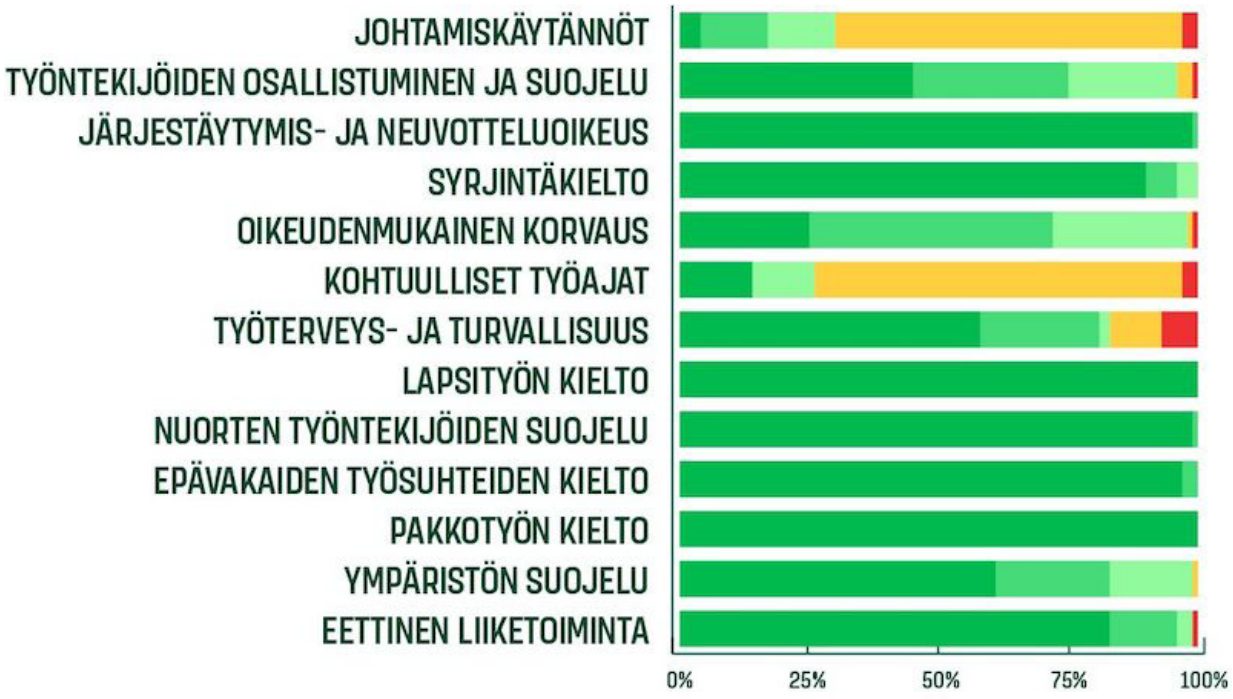

A (OUTSTANDING) B (GOOD) C (ACCEPTABLE)

D (INSUFFICIENT) E (UNACCEPTABLE)

Sertifioidut tuotteet ja raaka-aineet

Valintoja omien arvojen mukaisesti

S-ryhmä haluaa tarjota asiakkailleen mahdollisuuden tehdä valintoja omien arvojensa mukaisesti tarjoamalla laajasti kotimaisia sekä ympäristö- tai vastuullisuussertifioituja tuotteita eri tuoteryhmissä.

Kahvi, tee, kaakao & suklaa

Kahvin, teen ja kaakaon tuotantoon liittyy ihmisoikeus- tai ympäristörikkomusten riskejä, koska tuotanto keskittyy kehittyviin maihin, joissa lainsäädännön noudattaminen ja viranomaisten valvonta voivat olla heikommalla tasolla. S-ryhmän tavoitteena on, että omien merkkien tuotteissa sekä S-ryhmän ravintoloissa käytetään ainoastaan vastuullisuussertifioitua tai vastuulliseksi varmennettua kahvia, teetä ja kaakaota.

Vastuulliseksi varmennetulla edellytämme, että hankintaketju on varmennettu auditoinnein alkutuotantoon saakka. Hyväksyttäviä sertifikaatteja ovat esimerkiksi Reilu Kauppa, UTZ ja Rainforest Alliance.

SERTIFIOINTIASTE OMIEN MERKKIEN MYYNTIVOLYYMISTA

86 % KAHVI

62 % TEE

83 % KAAKAO

68 % SUKLAA

	TUOTENIMIKKEISTÄ		MYYNTIVOLYYMISTA	
	S-RYHMÄN OMAT MERKIT	S-RYHMÄN RAVINTOLAT	S-RYHMÄN OMAT MERKIT	S-RYHMÄN RAVINTOLAT
Kahvi	50 %	19 %	86 %	7 %
Tee	68 %	32 %	62 %	37 %
Kaakao	64 %		83 %	
Suklaa	67 %		68 %	

TAVOITTEET SERTIFIOIDUILLE TAI VASTUULLISEKSI VARMENNETUILLE RAAKA-AINEILLE

100 % KAHVI 2019

100 % TEE 2020

100 % KAAKAO JA SUKLAA 2020

Palmuöljy

Palmuöljy on maailman käytetyin kasviöljy, jonka tuotantoon liittyy haasteita kuten metsäkatoa, luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä sekä työntekijöiden puutteellisia työolosuhteita etenkin Kaakkois-Aasiassa.

S-ryhmä on sitoutunut kestävästi tuotetun palmuöljyn käyttöön. Tavoitteena on, että vuonna 2021 S-ryhmän omien merkkien tuotteissa ja ravintoloiden syväpaistoöljyssä käytetään vain sertifioitua palmuöljyä, joka on jäljitettävissä palmuöljyplantaaseille (RSPO segregated). S-ryhmä on ollut vastuullisen palmuöljyn järjestön RSPO:n (Roundtable for Sustainable Palm Oil) jäsen vuodesta 2011 saakka.

PALMUÖLJYN SERTIFIOINTIASTE

99 %

RSPO SEGREGATED SERTIFIOINTIASTE

88 %

TAVOITE SERTIFIOIDUN PALMUÖLJYN KÄYTÖLLE

100 %

2021

Luomutuotteet

Luomutuotteiden kysyntä ja valikoimat jatkavat kasvuaan. Vuoden lopussa S-ryhmän ruokakauppojen valikoimissa oli 3500 luomutuotetta ja myynti kasvoi 16 prosenttia. Luomutuotteiden osuus elintarvikkeiden myynnistä oli 2 prosenttia. Erityisesti asiakkaita kiinnostivat luomujauheliha ja kananmunat sekä kahvit. Myös luomubanaanin, omenoiden ja sitruunoiden myynti kehittyi hyvin edelliseen vuoteen nähden.

LUOMUTUOTTEET

3500
MÄÄRÄ VALIKOIMISSA

16 %
MYYNNIN KASVU

2 %
OSUUS ELINTARVIKKEIDEN MYYNNISTÄ

Kalat ja äyriäiset

S-ryhmän ruokakaupoissa halutaan tarjota kuluttajille vastuullisesti pyydettyä kalaa kestävistä kalakannoista. Kalatuotteiden hankinnassa noudatetaan S-ryhmän kalalinjausta, joka pohjautuu lajien uhanalaisuusluokitukseen, WWF:n kuluttajan kalaoppaaseen, Marine Conservation Societyn suosituksiin sekä Luonnonvarakeskuksen tutkimustietoon. Linjaus koskee S-ryhmän keskitettyä hankintaa ja osuuskauppojen omaa hankintaa sekä S-ryhmän ruokakaupoissa että ravintoloissa.

Kalalinjauksen perusperiaate on, että valikoimiin ei hyväksytä kaloja uhanalaisista, vaarantuneista tai ylikalastuksen kohteena olevista kalakannoista, ja kalan alkuperän tulee aina olla tunnettu. Myöskään alamittaisia tai rauhoitettuja kaloja ei hyväksytä valikoimiin. Monille kalalajeille on asetettu erillisiä kalastusaluetta tai -menetelmää koskevia kriteereitä, kuten esimerkiksi pohjatroolauksen tai tonnikaloja koskeva ajoverkkojen kielto. Kalalinjaus päivitetään joka toinen vuosi, ja viimeisin päivitys tehtiin vuonna 2016.

Oma merkki -tonnikalatuotteiden valmistajilta edellytetään jatkossa erillisten laji-, alue- ja pyyntitaparajoitusten noudattamisen lisäksi osallistumista International Seafood Sustainability Foundationin (ISSF) toimintaan. Tonnikalaa toimittavien suurten kurenuotta-alusten tulee myös olla rekisteröity ISSF:n Proactive Vessel Register -alustietokantaan. ISSF:n toiminnassa mukana olevat toimijat ovat sitoutuneet vastuullisiin pyyntimenetelmiin ja kolmannen osapuolen auditointeihin toimintansa varmentamiseksi.

Vuoden lopussa S-ryhmän ruokakauppojen valikoimissa oli 86 MSC-sertifioitua tuotetta, joista 43 oli omien merkkien tuotteita.

MSC-SERTIFIOIDUT TUOTTEET

86
KPL VALIKOIMISSA

43
KPL OMA MERKKI -TUOTTEISSA

Monimuotoisuus

Työntekijät & asiakkaat

S-ryhmässä työskentelee lähes 40 000 kaupan alan ammattilaista hyvin monenlaisissa tehtävissä myyjistä ja kokeista varastotyöntekijöihin ja asiantuntijoihin. Monimuotoisuutta kunnioittava ja tukeva työyhteisö takaa tasa-arvoisen kohtelun ja yhdenvertaiset mahdollisuudet jokaiselle. Toisten kunnioittaminen ja arvostaminen, syrjimättömyys ja tasa-arvo ovatkin keskeisiä periaatteitamme.

S-ryhmän eri yrityksissä Suomessa laaditaan vuosittain henkilöstö-, koulutus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laaditaan työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Tasa-arvosuunnitelman tehtävänä on edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työelämässä ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Haluamme edistää monimuotoisuutta myös viestinnän ja markkinoinnin keinoin. Esimerkiksi Prisman pukeutumisen muoti kuuluu kaikille -slogania on pyritty tuomaan esille muun muassa siten, että vaatteita tuovat esille erinäköiset, -kokoiset ja -ikäiset ihmiset.

Työntekijöiden monimuotoisuus

ERI KANSALAISUUKSIA

64

TYÖNTEKIJÖIDEN KESKI-IKÄ

37

TYÖNTEKIJÖIDEN IKÄ, %

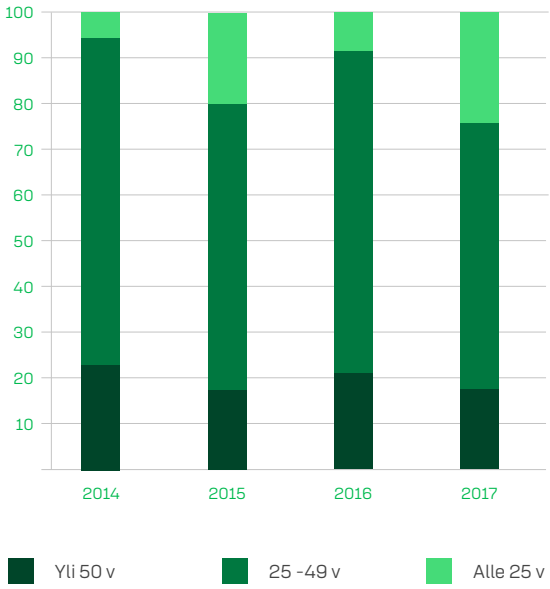

S-RYHMÄN TYÖNTEKIJÖIDEN SUKUPUOLIJAKAUMA NAISET/MIEHET %

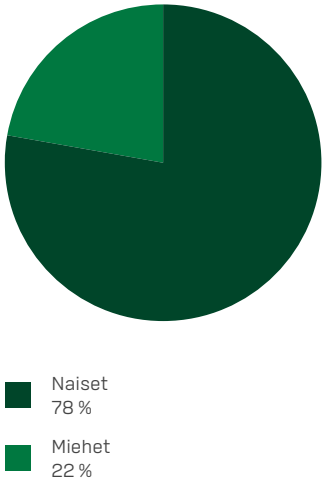

SUKUPUOLIJAKAUMA JA IKÄ	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Naiset (%)	74,8	73	76,3	76	77	78
Miehet (%)	25,2	27	23,7	24	23	22

NAISTEN OSUUS

14,8 %
HALLITUSTEN JÄSENISTÄ

14,0 %
JOHTORYHMIEN JÄSENISTÄ

66,0 %
ESIMIES- JA PÄÄLLIKKÖROOLEISSA

NAISTEN OSUUS, %	2016: SOK YHTYMÄ	2016: S-RYHMÄ	2017: SOK YHTYMÄ	2017: S-RYHMÄ
Naisten osuus hallituksen jäsenistä, %	3,1	16,0	3,0	14,8
Naisten osuus johtoryhmän jäsenistä, %	14,3	10,0	17,0	14,0
Naisten osuus esimies- ja päällikkörooleissa, %	52,5	60,0	55,0	66,0

Monimuotoisuus on osuustoiminnan velvoite

"Minua puhuttelee osuustoiminnassa sen ylisukupolvisuus ja inhimilliset arvolähtökohdat kuten demokraattisuus ja tasa-arvo. Ne luovat osallisuutta, jotka haastavat tässä ajassa vahvoilla olevan individualismin ja lisääntyneen eriarvoisuuden. Osuustoiminnan malli on osoittanut jo 160 vuoden ajan sen, että voimme tehdä sekä hyvää liiketoimintaa että yhteiskunnallista hyvää samaan aikaan.

Osuustoiminnan periaatteet ja arvot velvoittavat myös monimuotoisuuteen. Tasa-arvonäkökulmasta monimuotoisuus toteutuu hyvin niissä osuuskaupan elimissä, joissa valintatapa on demokraattinen. Isoissa osuuskunnissa edustajiston jäsenet ovat varsin hyvä läpileikkaus erilaisia suomalaisia, ja usein jopa enemmistö on naisia.

Liiketoiminnan menestyksellisyydestä vastaava hallitus taas on rakennettu ammattilaisista, ja siellä monimuotoisuus ei toteudu yhtä hyvin. En usko, että se on tarkoitushakuista. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että kyseessä on osaamis- eikä sukupuolikysymys. Kuitenkin myös osaavia naisia on olemassa, ja siksi monimuotoisuus vaatii tarkkasilmäistä johtamista. Jo sillä, että katsottaisiin hieman omaa lähiverkostoa pidemmälle, voi saada muutoksia aikaan."

Anu Puusa
PKO:n hallituksen jäsen & johtamisen professori, Itä-Suomen yliopisto

Hyvinvointi ja terveys

Terveellinen ruoka ja omaan hyvinvointiin satsaaminen on yhä useammalle elämäntapa. Me haluamme auttaa asiakkaitamme terveellisemmissä valinnoissa sekä pitää huolta työntekijöidemme hyvinvoinnista.

Tyytyväiset työntekijät ja asiakkaiden terveellisemmät valinnat ovat keskeisimpiä tavoitteitamme Paras paikka elää -vastuullisuusohjelman Hyvinvointi ja terveys -teemassa. Tavoitteiden onnistumista mitataan seuraamalla erityisesti S-ryhmän työtyytyväisyys-indeksin kehitystä ja kasvisten myynnin kasvua.

Työntekijämme ovat Suomen keskiarvoa selkeästi tyytyväisempiä työhönsä. Tähtäämme vuosittain tulokseen, joka on vähintään viisi pistettä yli Suomen yleisnormin. Vuonna 2017 ylitimme normin 6,6 pisteellä.

Teemme kasvisten kulutuksen entistä helpommaksi muun muassa nostamalla satokausituotteet näkyvästi esille myymälöissämme sekä laskemalla kasvisten hintoja. Kasvisten myynti on kasvanut kolmen vuoden aikana noin 23 miljoonaa kiloa S-ruokakaupoissa.

S-RYHMÄN TYÖTYYTYVÄISYYS-INDEKSI , (ASTEIKKO)

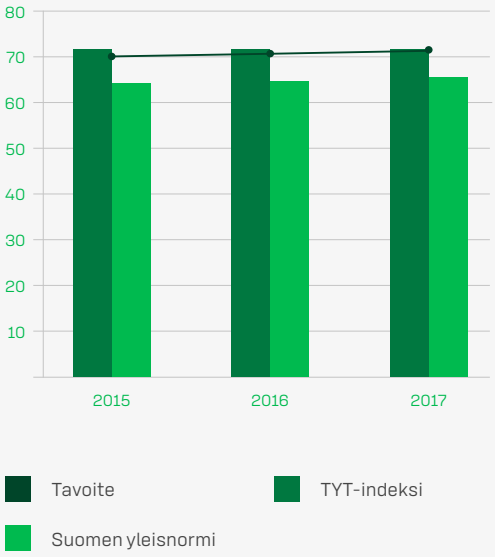

KASVISTEN MYYNNIN KUMULATIIVINEN KASVU, MILJ. KG

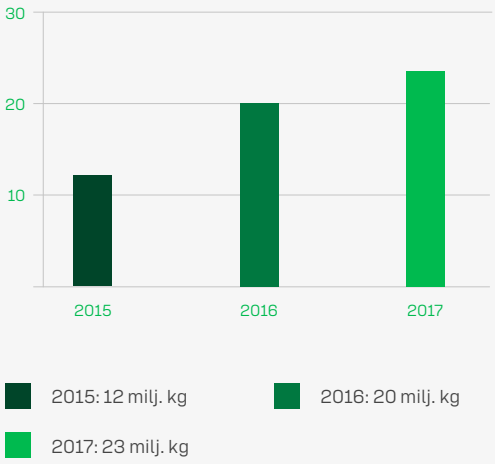

Työhyvinvointi

Hyvä me, hyvä meidän joukkue!

TYÖYHTEISÖTUTKIMUKSEN TULOKSET (ASTEIKKO 0-100)	S-RYHMÄ 2017	SUOMEN YLEISNORMI 2017	S-RYHMÄ 2016	SUOMEN YLEISNORMI 2016
TYT-indeksi	72,7	66,1	72,6	65,6
Omistautuneisuusindeksi	75,9	72,7	76,0	72,1
Sitoutumisindeksi	72,5	67,5	71,9	67,0
Johtamisindeksi	72,9	64,6	72,7	64,1
Suorituskykyindeksi	70,6	61,9	70,7	61,5
Esimiestyön indeksi	75,3	70,5	75,3	69,9
Eettinen indeksi*	78,1	-	-	-
Keskiarvo: : "Yrityksemme periaatteita ja arvoja noudatetaan yksikkömme päivittäisessä toiminnassa" (asteikko 1-4)	3,42	3,19	3,42	3,17

* Eettinen indeksi on uusi.

Harva yritys menestyy ilman tyytyväisiä ja hyvinvoivia työntekijöitä. Avaimet parempaan työhyvinvointiin löytyvät läheltä työntekijöiden arkea. Tärkeintä on ennakoida muutoksia ja niiden vaikutuksia henkilöstöön sekä ottaa työntekijät aidosti mukaan sujuvamman työskentelyn kehittämiseen.

S-ryhmässä työtyytyväisyyden merkittävin vuosittain toistuva mittari on työyhteisötutkimus, johon kaikki s-ryhmäläiset kutsutaan vastaamaan. Tutkimuksella kartoitetaan omaan työhön ja suorituskykyyn sekä oman työyksikön ja yrityksen toimivuuteen liittyviä asioita. Tutkimus koostuu useasta indeksistä, joilla mitataan työtyytyväisyyteen eri osa-alueita.

"Vahvuutemme Suomen yleisnormiin verrattuna ovat erityisesti johtamisessa ja suorituskyvyssä. Suurimassa osassa osuuskauppojamme otettiin viime vuoden lopussa käyttöön johtamislupaukset, jotka ovat uskallan, arvostan ja toteutan. Ne antavat raamit esimiesten työskentelylle," kertoo S-ryhmän henkilöstötyöstä vastaava johtaja Susa Nikula.

Esimiehet ovatkin avainroolissa työtyytyväisyyden parantamisessa. Huonoa esimiestyötä ei pidä suvaita, mutta esimiehiä on myös autettava onnistumaan. Kannustava ja osaava esimies saa alaisensa syttymään ja sitä kautta suoriutumaan entistä paremmin.

S-ryhmäläiset kokevat myös toimivansa työssään oikein, sillä tutkimuksen uusi eettinen indeksi oli hyvällä tasolla. Lisäksi yrityksen periaatteiden ja arvojen noudattaminen arkipäivän työssä toteutuu meillä Suomen keskiarvoa paremmin.

Vuonna 2017 S-ryhmässä otettiin käyttöön myös uusi yhteinen työhyvinvoinnin mittaristo, joka koostuu työtyytyväisyyden, esimiestyön laadun, työkykykokemuksen sekä työkyvyttömyyden tunnusluvuista. Mittarin tunnusluvuilla voidaan seurata eri työhyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden kehittymistä koko kauppa-ryhmässä sekä tavoitteellistaa työhyvinvointityötä kaupparyhmätasoisesti.

Mittari auttaa meitä yhteisen ymmärryksen luomisessa työhyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja työkyvyttömyyteen liittyvistä kustannuksista sekä kehittää toiminnan johtamista oikeiden tunnuslukujen valossa.

Uusia työkavereita Herkusta

Saimme muutaman sataa uutta työkaveria, kun vuoden vaihteessa osuuskaupoille siirtyneet Stockmann Herkut aloittivat uusien omistajien vetäminä. Työntekijät pysyivät samoina tuttuina. Lähes 20 vuotta Tampereen Herkussa työskennellyt Niina Saari kertoo, miltä muutos tuntui.

"Vietin aurinkoista kesäpäivää, kun sain viestin: S-ryhmä ostaa Herkut. Uutinen tuntui hyvältä ja mietin, että tässähän on mahdollisuuksia vaikka mihin.

Arki uuden työnantajan palveluksessa on lähtenyt rullaamaan hyvin. Meidät on perehdytetty uusiin järjestelmiin ja talon tavoille. Kaikki on tehty meille todella helpoksi ja olemme saaneet paljon tukea osuuskaupan muiden yksiköiden työntekijöiltä.

Koen, että uudet tuulet ovat piristäneet henkilökuntaa ja tuoneet lisää motivaatiota. Uusi työnantaja on kiinnostunut hyvinvoinnistamme ja jaksamisestamme. Sen tuntuu tosi kivalta."

Joustavaa työtä

Pyrkimyksenämme on tarjota pääasiallinen toimeentulo kaikille työntekijöillemme, jotka niin haluavat. Vaikka suurin osa työntekijöistämme arvostaa edelleen kokoaikatyötä, osa-aikatyö on suosittua erityisesti alle 25-vuotiaiden ja työuran viimeisiä vuosia viettävien keskuudessa.

Kun rasitusvamma pysäytti ikiliikkujan

Pickalan ABC:llä kassalla työskennelleen 55-vuotiaan Virva Kaipaisen arki muuttui, kun nilkka petti. Pelastus löytyi mukautetuista työtehtävistä.

"Syksyllä 2016 nilkkani alkoi kipeytyä. Epäilin, että se johtui uusista työkengistä. Luovuin niistä, mutta oireet eivät siltikään lakanneet. En hiiskunut asiasta pomolle vaan ajattelin, että kyllä se siitä niin kauan, kuin jalka tulee mukana. Lopulta kipu äityi niin pahaksi, että kinkkasin töissä, ja väärä asento alkoi säteillä selkäänkin. Puolen vuoden sinnittelyn jälkeen menin lääkäriin. Jalasta löytyi rasitusmurtuma, ja lääkäri passitti oitis sairaslomalle.

Maltoin olla sairaslomalla kaksi viikkoa. Se liikkumattomuus oli kamalaa. Lopulta keksin, että jalka ei rasitu, jos siivoan konttaamalla. Nopeajalkaisena ikiliikkujana olin tottunut siihen, että työpäivän aikana mittariin kertyi askelia 10-15 000. Olin tehnyt asiakaspalveluhommia 30 vuotta, enkä juuri sairastellut.

Rakastan työtäni, ja ulospäinsuuntautuneena ihmisenä kaipaan ihmiskontakteja. Kahden viikon jälkeen halusin takaisin töihin kokeilemaan, josko kassalla työskentely jo onnistuisi. Jalka kipeytyi uudelleen.

En kuitenkaan halunnut synkistyä kotona, joten keksin ehdottaa pomolleni Susannelle kevennettyjä työtehtäviä. Se järjestyi, ja siirryin tekemään kolmepäiväistä viikkoa toimiston puolelle. Tein puolen vuoden ajan muun muassa lehtipalautukset, selvitin varkaustapauksia ja hoidin rahaliikennettä. Olin aiemmin toiminut mieheni kanssa yrittäjänä huoltoasemalla, joten minulla oli vastaavista tehtävistä aiempaa kokemusta. Silti opin paljon uutta. Uudet tehtävät kannattaakin ottaa avoimin mielin vastaan.

Annan pomolleni Susannelle 10 pistettä ja papukaijamerkin siitä, että hän otti asian vakavasti ja järjesti tilanteen. Se, että pystyin olemaan osana työyhteisöä ja pysyin kärryillä uusista tuotteista ja ruokalistoista, helpotti työelämään palautumista."

Virva Kaipainen
ABC Pickala

KOKO- JA OSA-AIKAISET TYÖNTEKIJÄT, %

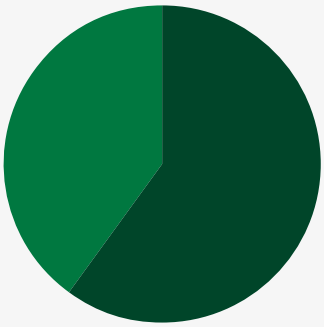

Osa-aikaiset
64 %

Kokoaikaiset
36 %

VAKITUISET JA MÄÄRÄAIKAISET TYÖNTEKIJÄT, %

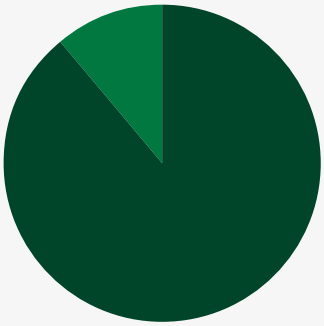

Vakituiset
86 %

Määräaikaiset
14 %

15,7 %

VAKITUISTEN TYÖNTEKIJÖIDEN LÄHTÖVAIHTUVUUS

Turvallista työtä

Turvallinen työ- ja asiointiympäristö on työntekijöidemme ja asiakkaidemme perusoikeus. S-ryhmässä turvallisuuden varmistamiseen kuuluu niin tapaturmien ennaltaehkäisy kuin erilaisten vaara- ja läheltä piti -tilanteiden tunnistaminen ja välttäminen. Ennaltaehkäisyssä keskeistä on henkilöstön turvallisuusosaamisen jatkuva kehittäminen ja työhön liittyvien vaarojen säännöllinen tarkastelu. Työtapaturmataajuus S-ryhmässä oli 29 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohden vuonna 2017. Se vastaa kaupan alan keskiarvoa.

TYÖTAPATURMIEN TAPAHTUMAPAIKKA

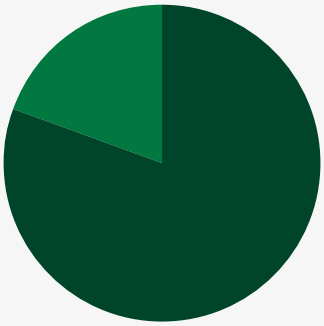

Työssä
1 275 kpl

Työmatkalla
306 kpl

TYÖTAPATURMAT, KPL

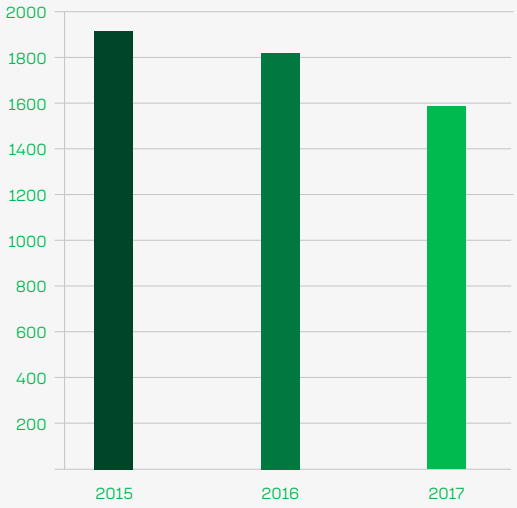

2015: 1 909 kpl

2016: 1 829 kpl

2017: 1 581 kpl

TYÖTAPATURMAT	2017	2016	2015
Tapaturmataajuus, kpl / milj. työtuntia	29	33	35
Vakavien tapaturmien osuus kaikista tapaturmista, %*	4,4	4,5	4,8

* Vakavien tapaturmien osuus kaikista tapaturmista lasketaan kaavalla: yli 30 päivän poissaoloon johtaneiden työtapaturmien lkm / tapaturmien kokonaismäärä.

Nuori Mieli Työssä -hanke

Kaupan ala toimii siltana työelämään

Nuoret arvostavat työelämässä erilaisia asioita kuin edeltäneet sukupolvet, ja heillä on aivan uusia taitoja ja näkemyksiä. S-ryhmän kolmivuotinen Nuori Mieli Työssä -hanke on hyvän työelämän kehittämisohjelma, jonka keskiössä ovat alle 25-vuotiaat nuoret. Ideana on kuunnella nuoria ja lisätä työnantajien tietoa nuorten odotuksista ja toisaalta nuorten ymmärrystä työnantajan tavoitteista.

S-ryhmä on eniten nuoria Suomessa työllistäviä tahoja, ja tarjoamme merkittävälle joukolle sen ihan ensimmäisen kokemuksen työelämästä esimerkiksi kesätyön tai harjoittelun muodossa. Toisaalta opiskelujensa ohessa ilta- ja viikonlopputöitä tekevät nuoret ovat monessa toimipaikassamme elinehto.

Hankkeen ensimmäinen projekti on kattava tutkimus nuorten työelämäodotuksista, kun kaikki 10 000 alle 25-vuotiasta s-ryhmäläistä kutsutaan vastaamaan kyselyyn työn merkityksellisyydestä, työelämätaidoista ja -valmiuksista sekä työhyvinvoinnista ja työkyvystä huolehtimisesta. Tutkimus kuvastaa hankkeen ytimessä olevaa nuorten kuuntelua.

Toinen tapa varmistaa nuorten ääni hankkeen kaikissa vaiheissa on neljän kumminuoren sitouttaminen mukaan. He kuuluvat hanketta johtavaan Nuori Mieli Työssä -ohjausryhmään.

"Nuoret tuovat työpaikoille uusia, rohkeita näkemyksiä toimintatapoihin sekä tietoteknisiä taitoja, kun taas konkareilla on kokemuksen tuomaa viisautta. Nuoret ovat usein porukan kyseenalaistajia ja innokkaita uuden oppijia", kuvailee **Jonna Eerola**, yksi hankkeen kumminuorista.

Oivallus siitä, että kaupan ala toimii siltana työelämään, on lisännyt S-ryhmässä tahtoa tarttua keskusteluun nuorten työkykyisyyteen tällä hetkellä vaikuttavista ilmiöistä. Koko Suomessa mielenterveyden ongelmat ovat jatkuvasti kasvava syy jopa nuorten työkyvyttömyyseläkkeisiin. Nuorten työssäjaksamista halutaankin tukea sekä henkisellä että fyysisellä puolella.

Aikuistuvan, 19–25-vuotiaan nuoren elämässä tapahtuu lyhyen ajan sisällä monta suurta elämänmuutosta. Kriittistä siirtymävaihetta eläviä nuoria tulee auttaa saamaan varhain työelämästä kiinni. Näin vältämme monia haasteita, kuten syrjäytymistä. Nuoren perehdyttäminen hänen ensimmäiseen työpaikkaansa on hänen perehdyttämistään koko työelämään.

Hankkeen kummina S-ryhmässä toimii Osuuskauppa Hämeenmaan johtoryhmä. Yhteistyökumppaneita ovat työeläkeyhtiö muun muassa Elo, LähiTapiola, Opteam, PAM, SAKU ry, Suomen Mielenterveysseura, Terveystalo, Työelämä 2020 ja Työterveyslaitos.

Terveellisempi arki

Autamme asiakkaitamme terveellisissä valinnoissa

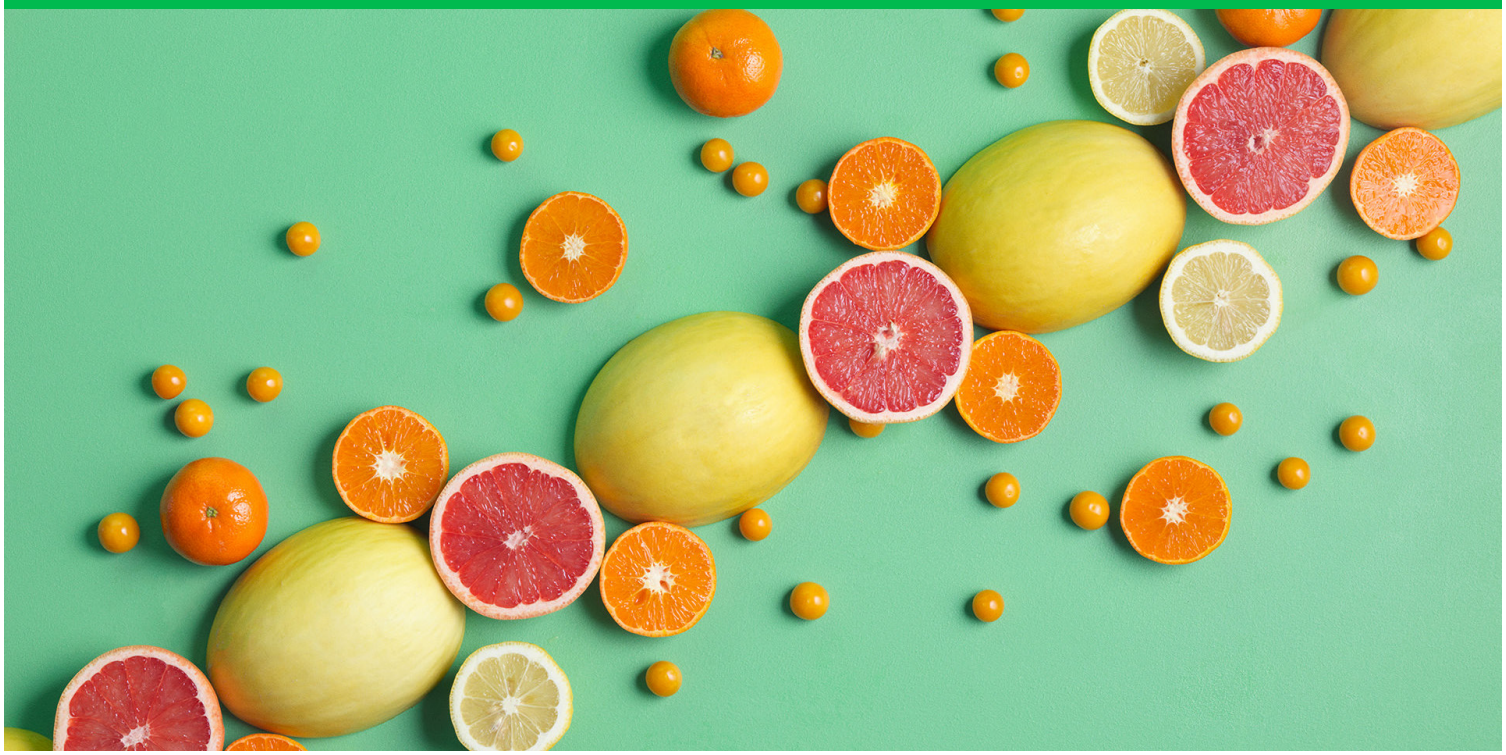

Terveellinen ruoka

Terveellisyys on ruokamaailman isoimpia trendejä tällä hetkellä. Me haluamme, että terveellinen syöminen on kaikille mahdollista.

S-ryhmässä on vastattu terveellisen ruoan kysyntään laskemalla etenkin kotimaisten kasvisten hintoja ja monipuolistamalla kasvipohjaisten tuotteiden valikoimaa. Kasvisten myynti kasvaa huimaa vauhtia, sillä vuoteen 2015 verrattuna niitä on myyty noin 23 miljoonaa kiloa enemmän.

Hyvä niin, sillä kasvisten käyttöä on varaa lisätä. Vain vajaa 10 prosenttia syö kasviksia ravitsemussuositusten mukaiset viisi annosta päivässä.

Valitettavasti aina ei ole kysymys tottumuksista, vaan myös hinnasta. S-marketin reilun vuoden takaisessa asiakaspaneelissa yli puolet vastaajista kertoi, että kasviksia tulisi ostettua enemmän, jos ne olisivat halvempia.

Me laskimme kasvisten hintoja, koska jokaisella pitää olla varaa syödä hyvin. Asiakkaamme ovat löytäneet myös satokausituotteemme. Nostamme kuukausittain parhaimmillaan ja edullisimmillaan olevat kasvikset ruokakaupoissa näyttävästi esille.

Terveellisiin valintoihin kannustetaan myös muissa S-ryhmän liiketoiminnoissa. Esimerkiksi ABC-ravintoloiden täysin uudistettu salaattipöytä ilahduttaa sekä rekkakuskeja että terveysintoilijoita.

Terveellisempää ruokaa lapsille

"Julkaisimme syksyllä 2017 sarjan aloitteita, joiden tavoitteena on auttaa lapsiperheitä tekemään terveellisiä valintoja ja vauhdittaa uudenlaisia tuote- ja viestintäinnovaatioita koko ruokaketjussa. Haluamme kauppana olla mukana rummuttamassa lasten monipuolisen ruokavalion hyötyjä.

Yhtenä jippona on tehdä terveellisille tuotteille houkuttelevia ja lapsia innostavia pakkauksia. Starttaamme myös alakoululaisten retket kauppoihin. Ideana on tarjota oivaltavia havaintoja terveellisistä syötävistä."

Katja Tapio
Valikoimajohtaja,
SOK Vähittäiskauppa

Ässäkokki-kurssit

"Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi osuuskauppamme järjestivät ympäri Suomen yli 100 Ässäkokki-kurssia yhdessä Marttojen kanssa. Kursseilla lapset pääsivät vauhtiin. He valmistivat ruoat itse ja aikuiset auttoivat tarvittaessa. Kursseilla valmistettiin hyvin monipuolista ruokaa. Yhdellä kurssilla kokattiin esimerkiksi lehtikaalipizzaa, dippivihanneksia, sämpylöitä ja omenapaistosta. Kurssit jatkuvat kuluvana vuonna.

Lapsissa on suomalaisen ruokakulttuurin tulevaisuus. Nuorena opitut fiksun ruoanlaiton perustaidot kantavat pitkälle aikuisuuteen."

Outi Hohti
Viestintäpäällikkö,
SOK Vähittäiskauppa

Tutkijat paneutuvat S-ryhmän asiakkaiden ruokaostoksiin

Mitä suomalaisesti todellisuudessa syövät ja mitkä tekijät ruoan kulutukseen vaikuttavat? Helsingin ja Tampereen tutkijat näkivät, että S-ryhmän asiakasomistajarekisteritiedot voisivat antaa vastauksen ja pyysivät asiakasomistajilta lupaa asian tutkimiseen.

Yli 14 000 S-ryhmän asiakkasta antoi ostodatansa tutkimushankkeeseen, jossa parhaillaan selvitetään suomalaisten käyttäytymistä ruokaostoksilla.

"Asiakasomistajarekisteritietojen etuna on objektiivisuus, sillä asiakas ei niitä käytettäessä itse joudu miettimään ja raportoimaan ostoksiaan tai syömisiään. Toisaalta on myös haasteita: asiakaskortit kertovat yleensä perheistä, eivät yksilöistä, eikä läheskään kaikkia ruokaostoksia tehdä saman ketjun kaupoista", sanoo Helsingin yliopiston ravitsemustieteen professori Mikael Fogelholm.

Vuonna 2017 käynnistyneen tutkimuksen päätavoite on tuottaa tietoa siitä, voiko asiakasomistajien ostodataa hyödyntää väestötason ruoan kulutustottumusten kuvaajana. Lisäksi S-ryhmän tavoitteena on kehittää ostodatan pohjalta palveluita asiakkaille esimerkiksi terveellisempien elämäntapojen tueksi.

Cosmethics-sovellus auttaa tulkitsemaan kosmetiikan sisältöä Sokoksella

Kosmetiikan ainesosaluetteloita silmäillessä tulkki olisi usein tarpeen. Mitä on esimerkiksi polyethylene? Sokoksella käytössä oleva Cosmethics-sovellus auttaa selvittämisessä. Sovelluksella voi viivakoodin skannaamalla tarkistaa, sisältääkö tuote ainesosia, joita haluat välttää, kuten allergeeneja tai eläinperäisiä ainesosia.

Viime aikoina keskustelua ovat herättäneet erityisesti kosmetiikan mikromuovit. Muovirakenteet esiintyvät ainesosaluettelossa monella eri nimellä, mutta yleisin on juurikin polyethylene eli polyetyleeni. Sokoksen ja Emotionin oman We Care Icon -tuotesarjan tuotteet eivät sisällä mikromuoveja. Cosmethics auttaa tarkistamaan, sisältääkö tietty tuote mikromuoveja tai muita kuluttajia huolettavia ainesosia.

We Care Icon -kosmetiikkamerkillä tehdään myös yhteistyötä WWF:n kanssa. Jokaisen ostetun meikkituotteen tuotosta annetaan osa WWF Suomen Luonnonsuojelutyölle.

S-ryhmässä ei myydä eläimillä testattua tai kiellettyjä aineita sisältäviä kosmetiikkatuotteita.

Ässäkentät liikuttavat lapsia ja nuoria

Lapset ja nuoret tarvitsevat paikkoja, joissa voi harrastaa liikuntaa spontaanisti, lähellä kotia ja ilman maksuja. Siksi S-ryhmällä ja Suomen Palloliitolla on yhteinen Ässäkenttä-ohjelma.

Tavoitteena on rakentaa 100 monitoimikenttää suomalaisten alakoulujen pihoille. Vuoden 2017 lopussa kenttiä oli valmiina 80 ja sadas valmistuu jo kuluvan vuoden aikana.

Ässäkentät ovat kaikille avoimia ja ilmaisia liikuntapaikkoja, joilla voi esimerkiksi pelata erilaisia pallopelejä tai harrastaa liikuntaleikkejä. S-ryhmässä Ässäkenttien rakentamista pidetään hyvin tärkeänä, sillä liikunta on olennainen osa lasten ja nuorten arkea ja hyvinvointia.

Aloitteet kenttien rakentamiseksi tulevat kunnilta, jotka päättävät lähiliikuntapaikkojen rakentamisesta. Osuuskaupat maksavat kenttien rakentamisesta noin 40 prosenttia.

ÄSSÄKENTÄT TAVOITTAVAT NOIN

40 000

LASTA JA NUORTA

GRI-sisältöindeksi

102 - YLEINEN SISÄLTÖ

ORGANISAATION KUVAUS			SIJAINTI
102	1-7	S-ryhmän toimialat, toimintamaat, omistusrakenne ja koko	S-ryhmä
102	8	Tietoa palkansaajista ja muista työntekijöistä	S-ryhmä
102	9	Toimitusketju	Vastuullinen hankinta
102	10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	Ei merkittäviä muutoksia 2017
102	11	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	Johtaminen ja hallinto
			Vastuullinen hankinta
102	10	Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden periaatteet tai aloitteet	Linjaukset ja sitoumukset (s-ryhma.fi/vastuullisuus)
102	11	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	Järjestöt (s-ryhma.fi/vastuullisuus)
STRATEGIA			
102	14	Pääjohtajan puheenvuoro	Pääjohtajan puheenvuoro
102	15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	Vastuullisuusohjelma
EETTISET TOIMINTAPERIAATTEET			
102	16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	Arvot (s-kanava.fi/vastuullisuus)
			Eettiset periaatteet (s-kanava.fi/vastuullisuus)
HALLITUS			
102	18-24	Hallintorakenne, hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpano ja valinta	Johtaminen ja hallinto
102	35	Hallituksen ja ylimmän johdon palkitseminen	Johtaminen ja hallinto
SIDOSRYHMÄT			
102	40-44	S-ryhmän sidosryhmät ja vuorovaikutus	Sidosryhmät
RAPORTOINTITAPA			
102	45	Tilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt	Vuosikatsauksen kuvaus
102	46	Raportin sisällön määrittely	Vastuullisuusohjelma
102	47	Olennaiset näkökohdat	Vastuullisuusohjelma
102	48	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	Raportoitu lukujen yhteydessä
102	56	Raportoinnin varmennus	Varmennuslausunto (s-ryhma.fi/vuosikatsaus)

103 - JOHTAMISMALLI			SIJAINTI
103	1-2	Olennaisia näkökohdat ja johtamistapa	Vastuullisuuden johtaminen

200 - TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

TALOUDELLISET TULOKSET			SIJAINTI
201	1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	Yhteiskunta
VÄLILLISET TALOUDELLISET VAIKUTUKSET			
203	1	Infrastruktuuri-investointien ja yleishyödyllisten palvelujen tuen kehitys ja vaikutukset	Ässäkentät liikuttavat lapsia ja nuoria
203	2	Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	Yhteiskunta
HANKINTAKÄYTÄNNÖT			
204	1	Ostot paikallisilta toimittajilta	Vastuulliset hankinnat
KORRUPTIONVASTAISUUS			
205	2	Korruption vastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä viestintä ja koulutus	Ihmisoikeudet

300 - YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

MATERIAALIT			SIJAINTI
301	3	Kierrätetyt tuotteet ja niiden pakkausmateriaalit	Kiertotalous
ENERGIA			
302	1	Organisaation oma energiankulutus	Ilmasto
302	2	Organisaation ulkopuolinen energiankulutus	Ilmasto
302	3	Energiaintensiteetti	Ilmasto
302	4	Energiankulutuksen vähentäminen	Ilmasto
VESI			
303	1	Vedenkulutus	Uusiutuva energia
PÄÄSTÖT			
305	1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 1)	Päästöt
305	2	Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 2)	Päästöt
305	3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 3)	Päästöt
305	4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	Päästöt
305	5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Päästöt
JÄTTEET			
306	2	Jätteiden määrä jätelajeittain ja käsittelytavan mukaisesti	Jätteet
TOIMITTAJIEN YMPÄRISTÖARVIOINNIT			
308	1	Osuus uusista toimittajista, jotka on arvioitu ympäristökriteerien mukaisesti	Sertifioidut tuotteet

400 - SOSIAALISET VAIKUTUKSET

TYÖTERVEYS JA -TURVALLISUUS			**SIJAINTI**
403	2	Tapaturmat, ammattitaudit, poissaolot	Työhyvinvointi
MONIMUOTOISUUS JA YHDENVERTAISET MAHDOLLISUUDET			
405	1	Hallinnon ja henkilöstön monimuotoisuus	Monimuotoisuus
LAPSITYÖVOIMA			
408	1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä lapsityövoiman käytön riski	Auditoinnit
PAKKOTYÖVOIMA			
409	1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski	Auditoinnit
IHMISOIKEUSARVIOINNIT			
412	1	Toiminnot, joissa on toteutettu ihmisoikeusarviointi	Vastuulliset hankinnat
412	2	Henkilöstön ihmisoikeuskoulutus	Vastuulliset hankinnat
TOIMITTAJIEN SOSIAALINEN ARVIOINTI			
414	1	Toimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	Vastuulliset hankinnat
414	2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	Vastuulliset hankinnat
ASIAKKAIDEN TERVEYS JA TURVALLISUUS			
416	1	Tuotteiden ja palveluiden terveys ja turvallisuusvaikutusten arviointi	Terveellinen ruoka Cosmethics-sovellus auttaa tulkitsemaan kosmetiikan sisältöä Sokoksella

Vuosikatsauksen kuvaus

S-ryhmän ulkoista raportointia ja viestintää kehitetään ensisijaisesti vastaamaan asiakasomistajien, henkilöstön ja muiden sidosryhmien odotuksia.

S-ryhmän edelläkävijyys vastuullisuudessa edellyttää järjestelmällistä johtamista, ja sitä varten tarvitaan kattavaa ja luotettavaa seurantatietoa useista eri tunnusluvuista. Myös ulkoisen raportoinnin tulee olla avointa.

Katsauksessa sovellamme Global Reporting Initiative (GRI) -raportointistandardia, huomioiden kuitenkin S-ryhmän osuustoiminnallisen rakenteen.

Katsaus kertoo koko S-ryhmän tasolla tehdyistä linjauksista ja niiden toimeenpanosta sekä keskeisistä tunnusluvuista ja toimenpiteistä. Juridisesti itsenäisinä yrityksinä osuuskaupat myös raportoivat omasta toiminnastaan vuosiesitteissään ja verkkosivuillaan.

Katsauksessa esitetyt kasvihuonekaasupäästöt (scope 1 ja 2, sekä osa scope 3 -tiedoista) sekä energiankulutustiedot ja jätetiedot on varmennettu ulkopuolisen tahon toimesta.